

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»**

за підтримки

**ДЕПАРТАМЕНТУ МОЛОДІ ТА СПОРТУ КМДА
ВИКОНАЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)**

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ООН — ГАРАНТ СВІТОВОГО МИРОВОПОРЯДКУВАННЯ

присвяченої

30-річчю заснування

ВНЗ «КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»

75-річчю заснування ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

28 жовтня 2020 р.

ХАЙ-ТЕК ПРЕС

«Хай-Тек Прес»

Київ—2021

УДК 34.09

О 58

Редакційна колегія:

Черевань І.В., ректор ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», кандидат економічних наук, доцент;

Бородіна О.М., проректор з науково-педагогічної роботи ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», кандидат економічних наук, доцент;

Левківська Г.П., проректор з гуманітарної освіти та виховної роботи ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»;

Некряч А.І., професор кафедри гуманітарних та соціальних дисциплін Полтавської державної аграрної академії, доктор політичних наук, професор, академік Української академії політичних наук;

Загрішева Н.В., доцент кафедри права ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», кандидат юридичних наук.

Рекомендовано до друку Вченою Радою ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», Протокол № 6 від 25.02.2021

О 58

ООН – гарантування світового миропорядкування: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції ВНЗ «Київський університет ринкових відносин» (м. Київ, 28 жовтня 2020 року). К.: «Хай-Тек Прес», 2021. 96 с.

ISBN 978-966-910-042-9

У виданні зібрані матеріали «Всеукраїнської науково-практичної конференції», які містять дослідження із загальнотеоретичної юриспруденції та основних галузей права. Видання розраховане на студентів, слухачів і курсантів різних навчальних закладів, викладачів, науковців, державних службовців, політиків, усіх, хто цікавиться актуальними проблемами юриспруденції та права.

УДК 34.09

ISBN 978-966-910-042-9

© КУРВ, 2021
© «Хай-Тек Прес», оформлення, 2021

ЗМІСТ

Привітання щодо відкриття конференції	5
Біленчук П.Д. Портрет електронного зловмисника	9
Бісюк О.С. Особливості правової регламентації міжнародних злочинів проти миру та безпеки людства в кримінальному праві	13
Демедюк Т.С. Організація об'єднаних націй: становлення та виклики сьогодення	19
Ібрагімова Н.В. Фінансовий аспект діяльності холдингових компаній	22
Левківський Б.К. Сімейно-правова відповідальність за зловживання батьківськими правами.....	28
Сухацький Р.П. ООН і екологічна безпека суспільства.....	33
Чернега А.П. Державні гарантії прав на житло учасникам бойових дій (АТО/ООС).....	38
Заїка А.В. Співпраця України з Організацією Об'єднаних націй	42
Кортукова Т.О. 75-річчя ООН: досягнення, перспективи та сучасні виклики.....	54
Доценко О.П. Визначення розміру статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю та розмірів часток його учасників як спосіб захисту корпоративних прав.....	57
Набаранчук М. П. Діяльність ЮНЕСКО у сфері освіти	63

Баранчук А. Діяльність ООН – основа міжнародної безпеки і безпеки особи	68
Водник Г. Судочинство у Міжнародному Суді ООН	71
Огієнко А. Історичні аспекти розвитку кримінального законодавства про замах на кримінальне правопорушення.....	76
Подсєвалова Н. Співпраця Ліги Арабських Держав та Організації Об’єднаних Націй	80
Скрипник В. Щодо поняття оренди державного майна.....	87
Соболев Б. Правове регулювання та розробка заходів щодо запобігання домашнього насильства над дітьми	91

ПРИВІТАННЯ ЩОДО ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

Шановні учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції!

Щиро вітаю усіх учасників, гостей та організаторів з відкриттям конференції, що приурочена 30-річчю діяльності Київського університету ринкових відносин та 75-річчю з дня заснування Організації Об'єднаних Націй.

Знаково, що наша держава була ініціатором створення та брала активну участь у розробці Статуту ООН, але в 1945 році тоді це була Українська соціалістична радянська республіка.

А вже з 1992 року Україна є членом ООН як самостійна й незалежна держава.

ООН — це глобальна міжнародна організація, структура якої здійснює регулювання, консультування, координацію практично усіх сфер світового співтовариства.

Українські президенти неодноразово брали участь у відкритті та засіданні Генеральної Асамблеї ООН, де вони піднімали актуальні питання, що стосуються не тільки українського суспільства, але й світового.

Діяльність та функціонування міжнародних організацій відноситься до сфери міжнародного публічного права, тому й головування на нашому заході покладено на к.ю.н, доцента кафедри права Загрішеву Надію Володимирівну.

Бажаю всім учасникам конференції плідної роботи та нових творчих здобутків!

*І. В. Черевань,
ректор ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

Вітаємо всіх учасників, гостей та організаторів конференції, що присвячена актуальним питанням забезпечення прав людини!

72 років відділяють нас від тих подій, коли Генеральна Асамблея ООН запропонувала усім державам світу відзначати 10 грудня як День захисту прав людини і в саме цей день цією організацією було прийнято Загальну декларацію прав людини, в якій задекларовано принципи рівноправ'я людей незалежно від раси, статі, мови та релігії.

Коли промовляємо вираз «права людини» мова йдеться про основний набір прав і свобод, під якими найчастіше розуміють фундаментальні права та свободи. Без дотримання яких неможливе нормальне існування та розвиток особистості в суспільстві. Їх називають конституційними правами, такими, що закріплені в Основному Законі кожної держави — Конституції.

Хочу звернути увагу на ст. 22 Загальної Декларації прав людини, де зазначено:

«Кожна людина як член суспільства, має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави».

Сьогоднішній захід є свідченням імплементації законів України «Про вищу освіту» та «Про освіту» в загальнодержавний освітній процес, а зокрема, педагогіки, співпраці відомих науковців і студентської молоді в обговоренні архіважливих питань Загальної декларації прав людини напередодні Міжнародного дня прав людини, що відзначатиме світ 10 грудня.

Бажаю учасникам конференції плідної роботи та нових творчих здобутків в ім'я збереження наших з вами прав — прав людини!

*О.М. Бородіна,
проректор з науково-педагогічної роботи
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

Вельмишановні учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції!

Користуючись нагодою, висловлюю особливу подяку Департаменту молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) за підтримку нашого заходу.

Користь від проведення такого заходу незаперечна. Вона сьогодні ставить студентів поряд із іменитими науковцями в галузі права:

- Армаш Надії, Віце-Президента Союзу експертів України з нормативно-правового напрямку та експертних досліджень у галузі права, доктор юридичних наук;
- Беззубова Дмитра, доктора юридичних наук, професора кафедри конституційного та адміністративного права Державного університету інфраструктури та технологій;
- Кортукової Тамари, провідного фахівця досліджень співпраці ООН щодо питань світового миропорядкування;
- Загрішевої Надії, кандидата юридичних наук, яка зуміла вмотивувати студентську спільноту до досліджень складних актуальних проблем тематики конференції.

Одним з найважливіших моментів становлення української держави є формування національної самосвідомості, де вплив освіти має принципове значення. Обов'язковим стає не тільки використання у освітньому процесі нових наукових знань, але й включення творчого пошуку в освітню діяльність.

Отже, питання, які Ви маєте обговорювати під час конференції є надзвичайно важливими для сьогодення.

Користь від проведення такого заходу незаперечна: це взаємний обмін досвідом, об'єднання і координація зусиль у розв'язанні складних і актуальних проблем.

Бажаю Вам плідної праці.

*Г.П. Левківська,
проректор з гуманітарної освіти та виховної роботи
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

**Шановні колеги, шановні гості, студенти — учасники
Всеукраїнської науково-практичної конференції
«ООН — гарант світового миропорядкування»!**

Дозвольте привітати Вас та висловити Вам найкращі побажання у Вашій роботі.

Дуже приємно, що організатором конференції є наш університет, який готує майбутніх юристів, на яких будуть покладені завдання із побудови в Україні демократичної, правової держави. Хочу відзначити, що в роботі конференції фахівці галузей права поставили поруч із собою в один ряд, на одну шабель, також і студентів нашого університету.

Я думаю, що питання прав людини, захисту прав дитини, сімейно-правова відповідальність є сьогодні інтегральним напрямом в діяльності ООН. Жодна інша глобальна організація не дає такої надії на кращий світ і не може забезпечити майбутнє, якого прагне людство. З'явившись на світ на тлі жахів Другої світової війни, ООН була заснована як спільна справа людства, щоб позбавити прийдешні покоління від лиха війни. Саме ООН виступає каталізатором деколонізацій, пропагує свободу, формує норми міжнародного розвитку та бореться із захворюваннями. Організація сприяла вирішенню десятків конфліктів, врятувала сотні тисяч життів в рамках своєї гуманітарної діяльності, надала мільйонам дітей можливість навчатися, захищає права людини по всьому світу.

Тому переконана, що присутні сьогодні на нашій конференції фахівці юридичних наук донесуть до майбутніх юристів — студентів нашого університету необхідність усвідомлення відповідальності кожного з нас за свою власну безпеку і безпеку тих, хто знаходиться поруч з нами.

Дозвольте підкреслити ще раз важливість Ваших зусиль і Вашої роботи в питаннях затребуваності захисту прав людини, суспільної безпеки.

Дякуємо Вам за участь в конференції і бажаємо плідної роботи та нових творчих здобутків в ім'я збереження миру на планеті.

*Ж.В. Семерей,
декан факультету бізнес-адміністрування та права
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

*Біленчук Петро Дмитрович,
професор кафедри кримінального права і процесу
Національного авіаційного університету,
кандидат юридичних наук, доцент
Малій Микола Іванович,
директор правничої компанії «АЮР-КОНСАЛТИНГ»*

ПОРТРЕТ ЕЛЕКТРОННОГО ЗЛОВМИСНИКА¹

Проведений нами майже тридцятилітній соціально-правовий і психолого-кримінологічний аналіз наукових досліджень та слідчої і судової практики (1994–2020 р. р.) дозволяє зробити висновок, що серед електронних зловмисників більшість становлять чоловіки [2]. Водночас останнім часом слідча практика свідчить, що в цій структурі різко зросла частка жінок зловмисників. З позиції людських психофізіологічних характеристик — це яскрава, думаюча, творча особа, професіонал своєї справи, готовий прийняти технічний виклик, бажаний працівник. Електронні зловмисники часто займають відповідальні керівні посади в установах та організаціях і озброєні спеціальними професійними знаннями, а також найновішими інноваційними грид-технологіями. Ці зловмисники мають доступ до комп'ютерних систем, мереж і електронних баз даних завдяки своєму службовому становищу. Одночасно — це людина, яка боїться втратити авторитет або ж певний статус в рамках якоїсь соціальної групи, або ж боїться на роботі глузувань. Слідча практика свідчить, що лівова частка електронних злочинів здійснюється поодиноці, самостійно. Водночас сьогодні має місце тенденція співучасті електронних зловмисників в групових (організованих) злочинних посяганнях. Доцільно звернути увагу на те, що зовні поведінка таких людей особливо не відрізняється від установлених в суспільстві соціальних норм. До того ж електронні зловмисники відзначаються

¹ Вважаємо, що доцільно використовувати термін «електронний зловмисник», оскільки термін «електронний злочинець» можна використовувати щодо конкретної особи лише після визнання особи винною за рішенням суду.

професіоналізмом, уважністю і пильністю, їх дії достатньо витончені, хитромудрі, супроводжуються відмінним маскуванням [3, с.16].

Особливу групу електронних піратів становлять хакери і крєкери². Розглянемо їх детальніше. Дослівно «хакер» — людина, яка проникає в чужі інформаційні мережі, системи, електронні бази даних. Хакери, електронні корсари, комп'ютерні пірати, — так називають людей, які без дозволу господаря проникають в чужі інформаційні електронні мережі для забави. Слід зазначити, що хакери — електронні хулігани, які отримують задоволення від непримітного вторгнення в чужий комп'ютер, інформаційну мережу, комп'ютерну систему, електронні бази даних. Хакери прекрасні професіонали — знавці інформаційної та електронної техніки. За допомогою телефону (смартфону) і домашніх комп'ютерів вони підключаються до «всесвітньої павутини», електронних мереж, що передають дані, пов'язані майже з усіма великими електронними мережами і комп'ютерами світу, які діють в сфері економіки, фінансів, науково-дослідних центрів, банків, страхових компаній тощо.

Так, наприклад, американський хакер Річард Чешир, якого запросили в Мюнхен на нараду експертів з охорони відомостей в комп'ютерах практично на очах фахівців забезпечив собі доступ спочатку в німецьку, потім в американську інформаційні мережі, а звідти проник в один із найважливіших стратегічних комп'ютерів США [3, с.16].

Різновидом хакерів є крєкери. Ці потужні електронні зловмисники крадуть електронну інформацію, викачуючи за допомогою комп'ютера та електронних мереж цілі інформаційні банки даних. Зрозуміло, що технічно це набагато складніше здійснити ніж те, що роблять хакери.

За декілька годин, не докладаючи особливих зусиль, будь-який технік середньої руки може пограбувати електронний банк даних французького комісаріату з атомної енергії і отримати найконфіденційніші відомості, наприклад, таємний проект створення лазера чи програму будівництва ядерного реактора [1, с.30].

Серед електронних злочинців є представники усіх груп традиційної класифікації: білокомірцевого, організованого і

² Крєкер — потужний викрадач чужої інформації (жарг.-зłodий, взламувач).

загальнокримінального злочинного світу. Вони працюють як в самих організаціях, проти яких скоюють злочинні діяння, так і поза ними, поодиночці і в групі співучасників. Одні технічно оснащені слабо, а інші мають дорогі, престижні науковомісткі могутні комп'ютерні системи [3, с.16-17].

Провідне місце сьогодні де працюють крєкери посідає організована електронна злочинність. По-перше, діяльність мафіозних структур є часткою великомасштабного електронного злочинного бізнесу. По-друге, із організацій, що використовують комп'ютери та електронні мережі, значно простіше і зручніше «витягувати» гроші, інформацію та потужні бази даних. Електронні зловмисники скоюють це за допомогою смартфонів, мобільних телефонів, комп'ютерів та різного роду електронних пристроїв та новітніх технологій. Нарешті, по-третє, оскільки сили кібербезпеки і кіберполіції також використовують комп'ютерні системи, електронні мережі, смартфони для боротьби із злочинністю, то, відповідно, щоб попередити стеження і розгадати плани противника, організована електронна злочинність використовує таку могутню зброю, як мобільний телефон, смартфон, комп'ютер [4, с.138].

Підводячи підсумки можна відмітити наступне: електронні зловмисники — це особи, які як правило, являються фахівцями-професіоналами своєї сфери, відмінно знають сучасну електронну обчислювальну техніку, віртуозно володіють програмуванням. Їхні дії достатньо сплановані, витончені і розумно опрацьовані [5, 6, 7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Батурич Ю.М. Право и политика в компьютерном круге. М.: Наука, 1987. С.30.
2. Біленчук П.Д., Малій М.І. Пріоритетні напрями досліджень психологічного портрету електронного зловмисника. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів» (м. Київ, 30 жовтня 2020 року). Державний науково-дослідний інститут МВС України.
3. Біленчук П.Д., Зубань М.А. Комп'ютерні злочини: соціально-правові і кримінологічно-криміналістичні аспекти: Навчальний посібник. Київ: Українська академія внутрішніх справ, 1994. 72 с.

4. Біленчук П.Д., Романюк Б.В., Цимбалюк В.С. та ін. Комп'ютерна злочинність. Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2002. 240с.
5. Біленчук П.Д. Конвергенція сонячного суспільства знань: креативна освіта і цивілізаційний розвиток. Монографія / П.Д. Біленчук, Я.О. Береський, О.Л. Кобилянський, М.І. Малій, р.В. Перелигіна; за заг.ред. П.Д. Біленчука. К.:УкрДГРІ, 2019. 416с.
6. Біленчук П.Д. Електронна цивілізація: інноваційне майбутнє України: монографія. / П.Д. Біленчук, М.М. Близнюк, О.Л. Кобилянський, М.І. Малій, Ю.О. Пілюков, О.В. Соболев, за заг. ред. П.Д. Біленчука К.: УкрДГРІ, 2019. 284 с.
7. Біленчук П.Д. Е-суспільство: цифрове майбутнє України. Монографія. / П.Д. Біленчук, О.Л. Кобилянський, М.І. Малій, та ін.; за заг. ред. П.Д. Біленчука. 2-ге вид. переробл. Київ: УкрДГРІ, 2019. 292 с.

*Бісюк Олена Сергіївна,
к.ю.н., доцент, завідувач кафедри публічноправових дисциплін
Київського міжнародного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права. Тому розділи Кримінальних кодексів (далі — КК) різних країн імплементовано положення відповідних конвенцій та інших міжнародних актів, найбільше схожі між собою.

До вказаних міжнародних актів насамперед треба віднести ті, що визначають міжнародні кримінальні правопорушення, а також ті, що передбачають відповідальність за протиправні діяння, які посягають на стабільність міжнародних відносин. Поступово все більше європейських держав визнають юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, і відповідно з їх національних кримінальних кодексів положення про відповідальність за міжнародні кримінальні правопорушення (кримінальні правопорушення проти миру та безпеки людства, воєнні правопорушення, геноцид тощо) зникають.

Утім, це не можна визнати тенденцією, притаманною для усіх держав. КК деяких держав, які визнали юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, практично дублюють його положення. Наприклад, це стосується КК Іспанії, в якому розділ XXIV «Злочини проти міжнародної спільноти» згідно з Законом від 25 листопада 2003 р. № 15 було доповнено главою II-bis «Злочини проти людства» (ст. 607-bis), а також ст.ст. 614-bis, 615-bis і 616-bis. Склади агресії, геноциду, військових злочинів сформульовані у КК ФРН (§ 80-80-a, 220-a «Міжнародний кримінальний кодекс ФРН»), Франції (глава I розділу I книги II), Іспанії (розділ XXIV), Росії (глава 34) та інших

держав романо-германської правової сім'ї в силу прямої вказівки відповідних актів міжнародного права.

Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства від інших кримінальних правопорушень відрізняє особливість, що вони безпосередньо пов'язані з сучасним міжнародним кримінальним правом як галуззю міжнародного публічного права. Тому при їх кваліфікації, з'ясовуючи зміст відповідних статей цього розділу, необхідно звертатися до відповідних міжнародних актів: Статуту Міжнародного військового трибуналу (1945 р.), яким були передбачені злочини проти миру (планування, підготовка, розв'язування чи ведення агресивної війни), проти людяності (жорстоке поводження з цивільним населенням, геноцид тощо), воєнні злочини (порушення законів та звичаїв війни); Женевських конвенцій (1949 р.) про поводження з військовополоненими, про поліпшення долі поранених і хворих в діючих арміях, про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які потерпіли аварію на кораблі, із складу збройних сил на морі, про захист цивільного населення під час війни; Додаткових протоколів до Женевських конвенцій: Протокол I, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (1977 р.) і Протокол II, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (1977 р.); статутів міжнародних трибуналів по Югославії (1993 р.) і по Руанді (1994 р.), Римського статуту Міжнародного кримінального суду (1998 р.) і багатьох інших.

Одним із таких принципів є відмова від війни як засобу вирішення спірних питань міжнародної політики. Варто згадати, що Договір про відмову від війни як знаряддя національної політики («Пакт Бріана-Келлога») був прийнятий ще 27 серпня 1928 р., і вже за десять днів, 6 вересня, до нього приєднався СРСР.

Відтоді Україна, як й інші держави — учасниці відповідних міжнародних угод, засуджує звернення до війни як засобу врегулювання міжнародних суперечок і відмовляється у своїх взаємовідносинах з іншими державами від війни як знаряддя національної політики. Саме тому в ст. 436 КК України передбачено кримінальне правопорушення щодо пропаганди.

Найбільш небезпечним серед кримінальних правопорушень проти безпеки людства в Україні визнається кримінальне правопорушення у формі геноциду. Конвенція про запобігання злочинів

геноцид та покарання за нього від 9 грудня 1948 р. ратифікована Українською РСР ще 22 липня 1954 р. Безпосереднім об'єктом геноциду є безпека існування національних, етнічних, расових та релігійних груп. Потерпілими від цього кримінального правопорушення можуть бути тільки члени національної, етнічної, расової чи релігійної групи, на знищення якої спрямоване діяння винних осіб. До найнебезпечніших сучасних форм дискримінації належать расизм, антисемітизм, нетерпимість стосовно арабів, мусульман, циган, негрофобія, ксенофобія (ворожість до будь-яких іноземців). Видом геноциду є апартеїд — обмеження прав громадян за расовою ознакою.

З об'єктивної сторони кримінальне правопорушення дістає вияв у таких формах:

- 1) позбавлення життя членів національної, етнічної, расової чи релігійної групи;
- 2) заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень;
- 3) створення для національної, етнічної, расової чи релігійної групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення;
- 4) скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі;
- 5) насильницька передача дітей з однієї національної, етнічної, расової чи релігійної групи в іншу (ч. 1 ст. 442 КК України);
- 6) публічні заклики до вчинення перелічених дій;
- 7) виготовлення матеріалів із закликами до вчинення перелічених дій;
- 8) розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення перелічених дій (ч. 2 ст. 442 КК України).

Законом від 28 листопада 2006 р. голодомор 1932-1933 рр. в Україні визнано геноцидом Українського народу. У 2007 і наступних роках було кілька спроб встановити кримінальну та адміністративну відповідальність за заперечення голодомору. Проте підтримки у Верховній раді ці спроби не знайшли. Очевидно, це трапилось тому, що превалює підхід, згідно з яким «встановлення кримінальної відповідальності за публічне висловлення певних думок чи переконань вважається прийнятним лише у тих випадках, коли такі висловлювання спрямовані на розпалювання національної, релігійної, етнічної чи іншої ворожнечі та конфліктів у суспільстві або

зроблені в образливій формі. Однак історико-політичні оцінки навіть такої трагічної події, як Голодомор (зокрема, і щодо того, слід чи не слід вважати Голодомор геноцидом українського народу), якщо вони зроблені у коректній формі, не можуть розцінюватись як дії, що спрямовані на розпалювання ворожнечі чи на образу почуттів людей. А тому встановлення кримінальної відповідальності за просте заперечення офіційної оцінки цієї події виглядає відходом від усталених традиційних уявлень про вільне, демократичне та цивілізоване суспільство».

Між тим, в багатьох державах кримінальним правопорушенням вважається факт заперечення вчинених раніше правопорушень проти людяності (Австрія, Бельгія, Канада, Лихтенштейн, Люксембург, Польща, Португалія, Румунія, Словенія, Угорщина, Франція, ФРН, Чехія, Швейцарія), зокрема Голокосту (Ізраїль, Литва).

Наприклад, в Австрії (§ 3 Verbotsgesetz, 1947) і ФРН (§ 130 КК) кримінально караними діями є публічне заперечення, применшення, схвалення або виправдання злочинів націонал-соціалізму, в Бельгії (ст. 1 Negationism Law, 1995) — заперечення або надзвичайне применшення, намагання виправдати або схвалення геноциду німецького націонал-соціалістичного режиму під час Другої світової війни, в Угорщині (закон 2010 р.) — заперечення Голокосту, а також заперечення геноциду, що здійснювався націонал-соціалістичними чи комуністичними системами або інших злочинів проти людяності, в Чехії (§ 261-а КК, з 2001 р.) — публічне заперечення, поставлення під сумнів, схвалення або намагання виправдати нацистський чи комуністичний геноцид або інші злочини нацистів чи комуністів, в Ізраїлі — заперечення, применшення, схвалення або виправдання злочинів нацистського режиму проти єврейського народу або проти людяності (закон 1986 р.), у Франції — заперечення злочинів проти людяності, установлених вироком Нюрнберзького трибуналу (закон 1990 р.), а у Люксембурзі — заперечення, применшення або виправдання злочинів нацистського режиму чи фактів геноциду, визнаних люксембурзькими чи міжнародними судами або іншими владними органами (ст. 457-3 КК).

Лише протягом кількох останніх років в різних країнах за ці з кримінальні правопорушення було засуджено до ув'язнення та/або штрафу понад двадцять осіб: політик Жан-Марі Ле Пен — у Франції

і ФРН (за виправдання гестапо і заперечення злочинів проти людяності), французький письменник Робер Фаріссон — у Франції (за заперечення того факту, що фашисти в Освенцимі вбивали людей в газових камерах), британський єпископ Ричард Вільямсон (за заперечення Голокосту в своєму інтерв'ю шведському телебаченню), австрійський письменник Герд Хрнзик — в Австрії (за заперечення Голокосту і пропаганду нацизму).

У ст. 2 Декларації ООН про злочинність і громадську безпеку від 12 грудня 1996 року зазначено: «Держави-члени сприяють розширенню співпраці й допомоги в правоохоронній галузі на двосторонній, регіональній, багатосторонній і глобальній основі, в тому числі укладенні у відповідних випадках угод про взаємну юридичну допомогу, з метою сприяння виявлення, затримання й переслідування осіб, які здійснюють небезпечні транснаціональні злочини або яким-небудь іншим способом несуть за них відповідальність, і забезпечення ефективного міжнародного співробітництва правоохоронних та інших компетентних органів».

Отже, в міжнародній нормативно-правовій регламентації досліджуваного виду злочинів переважають положення політичного забарвлення, що нівелює можливість об'єктивної кримінально-правової оцінки кримінального діяння у сфері злочинів проти миру на національному рівні. Національна кримінально-правова політика протидії злочинам проти миру та міжнародної безпеки, на наш погляд, має декларативні елементи й потребує вироблення ефективних методів, способів і засобів, спрямованих на протидію й запобігання злочинам цього виду. Україна у XXI ст., удосконалюючи своє законодавство, повинна йти шляхом зміцнення та розвитку добросусідських відносин з усіма державами світу й забезпечити собі в цій сфері провідне місце у світовому співтоваристві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Венская декларация о преступности и правосудии: Ответы на вызовы XXI века. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/vendec.shtml (дата звернення: 25.10.2020).
2. Международное уголовное право: учебник. А.В. Наумов, А.Г. Кибальник, В.Н. Орлов, П.В. Волосяк. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Юрайт, 2016. С. 450-451.

3. Устав Нюрнбергського трибунала. Устав Міжнародного воєнного трибунала (Нюрнбергського) от 8 августа 1945 г. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. Вып. XI. Москва, 1955. С. 165-172. URL: <http://vivovoco.astronet.ru/VV/BOOKS/LEBEDEVA/LAW.HTM> (дата звернення: 25.10.2020).
4. Устав Організації Об'єднаних Націй от 26 июня 1945 г. и Статут Міжнародного суду. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/995_010 (дата звернення: 25.10.2020).
5. Римський статут міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_588 (дата звернення: 25.10.2020).
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III / Верховна рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 25.10.2020).
7. Декларація Організації Об'єднаних Націй про злочинність і суспільну безпеку від 12 грудня 1996 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/995_371 (дата звернення: 25.10.2020).
8. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України» (щодо відповідальності за публічне заперечення факту Голодомору 1932–1933 років як геноциду українського народу) (реєстр. № 1427 від 24 січня 2008 р.) // http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=31473
9. Куцевич М.П. Кримінальна відповідальність за екоцид: міжнародний та національний аспекти: Монографія. К.: Юридична думка, 2009. 332 с.
10. Кучевська С.П. Проблеми гармонізації законодавства України про кримінальну відповідальність та Статуту Міжнародного кримінального суду: Дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2009. 231 с.
11. Маєвська А.А. Злочини проти людяності: міжнародно-правовий аспект: Дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2002. 182 с.
12. Мохончук С.М. Злочини проти миру та безпеки людства: генезис, еволюція, сучасна регламентація у кримінальному праві та законі: Монографія. Харків: Право, 2013. 528 с.
13. Попович В.П. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права у кримінальне законодавство України: Дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2010. 322 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Метою Організації Об'єднаних Націй є підтримання і зміцнення миру, міжнародної безпеки та розвиток співробітництва між державами світу. Організація намагається покласти край насильству і нетерпимості, сприяти розвитку і забезпечити рівність, захистити права людини і зменшити масштаби бідності. Святкування 75-річниці Дня Організації Об'єднаних Націй є ствердженням нашої віри в ці сподівання людства.

Організація Об'єднаних Націй була створена в 1945 році країнами-переможницями у Другій світовій війні. Дата ратифікації її Статуту — 24 жовтня, яка відзначається як День ООН.

До головних органів ООН належать: Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Секретаріат (Генеральний секретар Антоніу Гутерріш), Міжнародний Суд, Економічна і соціальна рада, Рада з опіки.

Нині в складі ООН налічується 193 країни-учасниці. Членами ООН можуть бути всі миролюбні держави, які беруть на себе зобов'язання дотримуватися статуту й можуть і прагнуть ці зобов'язання виконувати. Нових членів приймає Генеральна Асамблея за рекомендацією Ради Безпеки.

ООН керується такими принципами діяльності: суверенна рівність усіх членів; сумлінне виконання взятих на себе за Статутом обов'язків; вирішення міжнародних суперечок мирними способами й ін.

У статті 1 Статуту ООН закріплено такі загальні цілі цієї міжнародної організації:

- підтримувати міжнародний мир і безпеку;
- розвивати дружні відносини між націями;
- здійснювати міжнародне співробітництво в розв'язанні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного,

гуманітарного характеру, з повагою до прав людини, незалежно від раси, статі, мови, релігії тощо.

Статут ООН покладає на Раду Безпеки головну відповідальність за підтримання міжнародного миру й безпеки. Виконуючи покладену на неї функцію, Рада може ініціювати операцію ООН із підтримання миру. Розгортання операцій ООН із підтримання миру здійснюється на основі мандатів, наданих Радою Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Поставлені завдання розрізняються в різних ситуаціях залежно від характеру конфлікту і специфіки конкретних проблем. За всю історію ООН, організація була залучена до 69 миротворчих місії, 14 з яких досі є діючими (Конго, ЦАР, Західна Сахара, Сирія, Кіпр, Ліван, Косово, Індія, Пакістан, Близький схід).

Бюджет на миротворчі місії ООН формується окремо і на рік становить біля 6,5 млрд доларів. Наприкінці 2019 року свої фінансові зобов'язання виконали лише 129 зі 193 країн, а найбільшим боржником є США.

До складу Ради Безпеки входять 15 країн-членів — 5 постійних і 10 непостійних. До постійних членів Ради входять де-юре ядерні держави: США, Росія, Китай, Великобританія і Франція.

Непостійні члени Ради Безпеки ООН обираються за географічним принципом на два роки, а саме: п'ять — від країн Африки і Азії; один — від країн Східної Європи; два — від країн Латинської Америки; два — від країн Західної Європи та інших країн. Серед непостійних членів Ради чотири рази перебувала і Україна.

Кожен член Ради має один голос. Для прийняття рішень з питань діяльності ООН потрібно дев'ять голосів, включно з голосами всіх п'яти постійних членів Ради. Це і є так зване правило одностайності великих держав, або *право вето*. Впродовж усього періоду діяльності ООН країни користувалися цим правом по-різному. Така процедура прийняття рішень в РБ ООН робить діяльність цієї організації неефективною.

Наша держава послідовно виступає за поетапне скасування права вето, що особливо нагально в умовах агресії проти України з боку Росії як одного з постійних членів Ради Безпеки. Через зловживання РФ правом вето Рада виявляється паралізованою. Постійний член Ради Безпеки, коли він є стороною конфлікту, який розглядається Радою, має бути обмеженим у можливості застосування права вето з питання, в якому він є зацікавленою стороною.

Основною перешкодою у реформуванні права «вето» в Раді Безпеки ООН є необхідність переконання п'яти постійних членів Ради обмежити себе у використанні інструмента, який дає їм змогу впливати на усю міжнародну систему. Як показує аналіз заяв та офіційних позицій п'ятірки постійних членів РБ ООН, ці держави виступають проти обмеження їхніх прав та прерогатив, а отже, не дають згоди на проведення такої реформи. Тим не менше сьогодні Організація Об'єднаних Націй знаходиться у кризовому стані, оскільки не здатна виконувати свою основну функцію — забезпечувати мир та стабільність на планеті. Відтак, від сьогоднішніх ініціатив щодо реформування РБ ООН як ключового органу з підтримки миру залежить подальше ефективне існування Організації Об'єднаних Націй та майбутнє усієї міжнародної системи безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Еванс Г. Испит для Ради Безпеки ООН [Електронний ресурс] / Гарет Еванс // газ. «День» від 04.11.2014. Режим доступу: <http://www.m.day.kiev.ua/uk/article/svitovi-diskusiyi/ispit-dlyaradi-bezpeki-oon>.
2. Міжнародне публічне право: підруч. / за ред. В. М. Репецького. К.: Знання, 2012. 437 с.
3. Статут Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] // Департамент громадської інформації ООН. Режим доступу: https://www.unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf.

Ібрагімова Наталія Вікторівна
доцент кафедри цивільного та господарського права
Приватного акціонерного товариства
«ВНЗ «Міжрегіональної Академії управління персоналом»,
кандидат юридичних наук

ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ

Холдингова компанія, як суб'єкт господарювання що створюється у формі публічного акціонерного товариства, характеризується складною майновою структурою. Майнова структура холдингової компанії являє собою врегульовані правом відносини щодо об'єднання вкладів засновників та учасників у її статутний капітал на праві колективної власності акціонерів, в процесі випуску та обігу акцій, розподілу майна у фонди холдингової компанії та виплати дивідендів на акції.

Сучасне законодавство не визначає повною мірою правовий режим майна холдингової компанії та її корпоративних підприємств, і тому на практиці виникає чимало проблемних питань, що потребують вирішення на теоретичному та законодавчому рівні.

Відповідно до Господарського кодексу України майно — це сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів (ст. 139) [1]. Отже, холдингова компанія визнається власником майна, яке засновники і учасники згідно з установчим договором передають їй у власність. Це майно називається вкладом засновників та учасників. З економічної точки зору вклади — це фіксовані частки майнової участі цих осіб у статутному капіталі холдингової компанії, вартість яких у грошовому виразі визначається вартістю акцій, на які поділено статутний капітал.

Загальний розмір статутного капіталу, а також номінальна вартість та кількість акцій визначаються засновниками відповідно до

мети, предмета діяльності та мінімального розміру статутного капіталу холдингової компанії. Засновники визначають в установчих документах також види вкладів до статутного капіталу. В холдинговій компанії це може бути майно в прямому розумінні (будинки, споруди, устаткування, машини, інші матеріальні цінності), грошові кошти в національній та іноземній валюті. Такий висновок випливає з ч. 1 ст. 5 Закону «Про холдингові компанії в Україні», згідно з якою статутний капітал холдингової компанії формується за рахунок вкладів засновників у формі холдингових корпоративних пакетів акцій (часток, паїв), а також додаткових вкладів у формі майна, коштів та нематеріальних активів, необхідних для забезпечення діяльності холдингової компанії [2]. За загальним правилом, порядок оцінки вкладів визначається установчими документами холдингової компанії, якщо інше не передбачено законодавством України. Законодавче регулювання зазначених питань є позитивним моментом в процесі визначення правового режиму майна холдингової компанії.

Холдингова компанія, як і будь-який суб'єкт господарювання, що створюється в статусі юридичної особи, має свій статутний капітал.

Оскільки статутний капітал у певному розумінні є неподільним майном холдингової компанії, законодавство імперативно регулює порядок його зміни — збільшення або зменшення.

Відповідно до законодавства порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства, у формі якого створюється і діє холдингова компанія, встановлюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (ч. 4 ст. 14. Закону «Про акціонерні товариства») [3]. Статутний капітал холдингової компанії може збільшуватися шляхом підвищення номінальної вартості акцій або розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості у порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Законодавство також передбачає, що холдингова компанія має право збільшувати статутний капітал після реєстрації звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій і таке збільшення статутного капіталу холдингової компанії із залученням додаткових внесків здійснюється шляхом розміщення додаткових акцій. Такого роду законодавче регулювання процедури

збільшення статутного капітал є позитивним моментом для законодавства України, але, як показала практика, зазначене питання врегульоване ще недостатньою мірою.

Так у серпні 2017 року в результаті ухваленого акціонерами холдингової компанії «Укртехнобуд» рішення про проведення додаткової емісії акцій на суму 300 млн. грн та їх розміщення за номінальною вартістю 0,25 грн за акцію за ринкової ціни близько 7 грн за акцію, різко знизилася вартість акцій цього емітента на ринку. В ПФТС (авт. — в даний час зазначена організація носить назву ВАТ «Фондова біржа ПФТС (перша фондова торговельна система)») було зафіксоване падіння попиту на 90% (до 0,5 грн за акцію) та пропозиції — на 62,7% (до 2,5 грн за акцію). Ціна акцій згідно з останньою укладеною угодою становила всього 1 грн за акцію, після чого акції холдингової компанії «Укртехнобуд» були виключені з лістингу ПФТС I та II рівня. Дрібні акціонери понесли значні фінансові втрати [4].

Що стосується зменшення статутного капіталу холдингової компанії, то ця процедура, також як і збільшення, відбувається в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, шляхом зменшення номінальної вартості акцій або шляхом анулювання раніше викуплених холдинговою компанією акцій та зменшення їх загальної кількості, якщо це передбачено статутом холдингової компанії. Нажаль і тут існують свої проблеми.

2018 рік продемонстрував яскраві приклади того, як згубно впливає недосконалість корпоративного законодавства на український фондовий ринок. Так, у березні крупними акціонерами холдингової компанії «Фарм-холдинг» було прийнято рішення про деномінацію акцій, у результаті чого кількість акцій скоротилася з 3 млрд. 26 млн. 106 тис. 880 шт. до 80 шт. Унаслідок проведення такої деномінації десятки акціонерів-юридичних осіб та велика кількість акціонерів-громадян були позбавлені права власності на акції зазначеного емітента, що в свою чергу нівелювало права акціонерів та негативним чином вплинуло на майновий стан холдингової компанії [5].

З метою недопущення виникнення в подальшому подібних ситуацій, що стосуються процесу збільшення чи зменшення статутного капіталу холдингової компанії, необхідно законодавчо

врегулювати зазначену процедуру, а саме визначити допустимі межі емісії та деномінації таким чином, щоб подібні зміни не вплинули негативно на майновий стан суб'єкта господарювання, в даному випадку холдингову компанію, та не нівелювали права акціонерів.

Важливим питанням в процесі діяльності холдингової компанії, в контексті правового режиму її майна, є управління оборотним капіталом зазначеного суб'єкта господарювання, що містить у собі п'ять елементів: управління коштами, ринковими цінними паперами, дебіторською заборгованістю, товарно-матеріальними запасами і короткостроковими зобов'язаннями.

Капітал холдингової компанії складається переважно з цінних паперів і інших активів, сконцентрованих у резервних і інвестиційних фондах.

Показниками ефективності використання оборотного капіталу холдингової компанії є рентабельність використання капіталу, строк окупності (повернення) інвестицій, співвідношення плати за кредит і рентабельності його використання [6, С.175].

Оскільки холдингова група являє собою сукупність юридично самостійних, але економічно і фінансово взаємозалежних компаній, де холдингова компанія відіграє домінуючу роль, а корпоративні підприємства є підконтрольними, то представити результати діяльності і фінансовий стан такої групи в цілому можливо на основі консолідованої звітності. При цьому кожне юридично самостійне корпоративне підприємство холдингової компанії повинно вести бухгалтерський облік власних операцій і оформляти їх результати у вигляді фінансової звітності.

Таким чином, холдингова компанія є центром формування і розподілу фінансових ресурсів, а також інвестиційним інститутом. Тому в холдинговій групі, як в складній структурі, в процесі управління оборотним капіталом виникають деякі проблеми, а саме: узгодження фінансових інтересів акціонерів, менеджерів і працівників холдингової компанії та захист від ворожих структур. Фінансові інтереси окремих суб'єктів холдингової компанії досить різні: дирекція орієнтується, насамперед, на контроль над фінансовими потоками з використанням офшорів, працівники — на збереження робочих місць і підвищення оплати праці, акціонери, особливо нестратегічні — на максимізацію дивідендів без врахування

перспективних інтересів компанії. Для ефективного управління капіталом важливим є орієнтація на максимальне задоволення очікувань усіх зазначених вище осіб, як запоруки налагодженої і продуктивної роботи всієї холдингової групи.

Що стосується другої проблеми, що виникає в процесі управління оборотним капіталом холдингової компанії, то найпоширенішими методами ворожого захоплення є метод «тунелювання» і метод «грінмейла». Ефект «тунелювання» — це відчуження активів і прибутку холдингової компанії за допомогою підставних фірм особами, що контролюють фінансові потоки, без порушення букви закону. «Грінмейл» — це фінансові операції по покупці частини акцій компанії з метою корпоративного шантажу — погрози передачі акцій конкурентам з вимогою їхнього викупу за цінами набагато вище ринкових. Цю технологію використовували міжнародні спекулянти К. Дарт і Э. Стоці, у Японії — групи «сокайя», що шантажували великі холдингові компанії, зриваючи зборів акціонерів [7, С. 37]. В Україні цей метод був впроваджений в 2013 р. в холдинговій компанії «Краян» з метою викупу її боргів та як наслідок доведення компанії до банкрутства [8].

Дану проблему доцільно вирішувати за допомогою консолідації пакетів акцій холдингової компанії з метою збереження контролю над управлінням корпоративними підприємствами і залучення грошових коштів, достатніх для фінансування пріоритетних проектів холдингової групи в цілому та переходу на єдину акцію, що дозволить корпоративним підприємствам ефективно контролювати активи всієї холдингової групи і значно зменшить ризик корпоративного шантажу.

Отже, питання визначення правового режиму майна холдингової компанії потребує нормативно-правового регулювання і значного вдосконалення. Тому впровадження зазначених вище пропозицій врегулює питання правового режиму майна холдингової компанії та здійснить позитивний вплив на її майновий стан та подальшу ефективну діяльність холдингової групи в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. В.С. Щербина, Н.Б. Пацурія. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар. К.: Юрінком Інтер, 2019. 816 с.

2. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15 березня 2006 р. за станом на 01 січня 2016 р. № 3528-IV/ Відомості Верховної Ради України. 2006. № 34. Ст. 291.
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. за станом на 16 серпня 2020 р. № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50. Ст. 384.
4. Ревізія власності. URL: <http://postup.brama.com/usual.php&what=1582>
5. Майнова основа господарюючих суб'єктів. URL: <http://galaktika.ua/ua/clients/detail.php=2610>
6. Шиткина И.С. Холдинги. Правовой и управленческий аспекты. М.: Городец-издат, 2004. 363 с.
7. Романенко О. Оборотный капитал холдинга: принципы и эффективность управления. Финансовый директор. 2007. № 1. С. 36-39
8. Справа «Краян». <http://ts.zaxist.org/2009/06/27/pro-formyvannia-zaborgovanist.html>

*Левківський Богдан Казимирович,
провідний науковий співробітник відділу юрисдикційних форм правового
захисту суб'єктів приватного права, судоустрою та судочинства
НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України,
кандидат юридичних наук*

СІМЕЙНО-ПРОВОА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ БАТЬКІВСЬКИМИ ПРАВАМИ

У статті проаналізовано норми чинного вітчизняного законодавства, якими встановлено допустимі форми правового захисту, можливі способи та засоби захисту прав та інтересів дитини від зловживання батьківськими правами. Запропоновано зміни до чинного законодавства, які дозволять ефективно здійснювати захист прав та інтересів малолітніх дітей від зловживання батьківськими правами.

Ключові слова: батьки права, здійснення прав, інтереси дитини, юрисдикційна форма захисту, зловживання правом.

Проблема зловживання батьківськими правами набула в Україні загрозливих масштабів. Її збільшенню сприяє відсутність у чинному сімейному законодавстві відповідних прямих санкцій за таку поведінку, відсутність у наукових колах єдиного підходу щодо належних та можливих реакцій з боку держави на таку поведінку батьків. І хоча у науковій літературі питанню зловживання батьківськими правами присвячено низку праць, на сьогодні і досі відсутні єдині погляди щодо необхідності та допустимості закріплення терміну зловживання батьківськими правами в Сімейному кодексі України, відсутній єдиний підхід щодо можливості введення відповідної санкції за зловживання батьківськими правами.

У словнику С.І. Ожегова зловживання розтлумачується в двох значеннях, як вживання на зло, незаконно або недобросовісно, і як проступок, що утворюється в наслідок незаконного, злочинного використання своїх прав та можливостей [1, с. 234].

В юридичній літературі міститься низка доктринальних визначень терміну зловживання правом. Так, зловживання правом визначено як заснована на корисливих спонуканнях поведінка уповноваженого суб'єкта, що суперечить природі суб'єктивного права, закріпленої в його нормах меті, або пов'язане з залученням неправових (незаконних) засобів для її досягнення. Зловживання правом пов'язано із залученням уповноваженою особою таких засобів, форм, способів для здійснення належного їй права, які виходять за межі обсягу даного права. Особливість зловживання правом проявляється в тому, що воно виникає в зв'язку зі здійсненням суб'єктивних прав; суб'єкт виходить за встановлені законом межі реалізації права; при вживанні права на зло завдається шкода інтересам суспільства, держави, правам і законним інтересам громадян [2].

У батьківському правовідношенні уповноваженим суб'єктом є батьки, які відповідно до чинного законодавства наділені певним обсягом прав та обов'язків щодо дитини.

Не зважаючи на те, що чинним СК України закріплено принцип здійснення батьківських прав — здійснюючи свої права, батьки зобов'язані враховувати інтереси дитини, це зокрема прямо передбачено у нормі ст. 155 СК України, відповідно до змісту якої здійснення батьками своїх прав та виконання обов'язків мають гуртуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності. Батьківські права не можуть здійснюватися в супереч інтересів дитини. Існують випадки коли батьки, в силу різних обставин, порушують зазначений принцип здійснення батьківських прав, діють виключно з метою спричинення негативних наслідків для дитини, для того з батьків з котрим вона проживає. Однак, у СК України не закріплено не тільки визначення терміну зловживання батьківськими правами, а і санкції за такі дії.

На відміну від СК України у нормах КпШС України було передбачено найсуворіша санкція за поведінку батьків, яка має ознаки зловживання батьківськими правами — позбавлення батьківських прав.

Як ми зазначали вище, у науковій літературі відсутня однастайна позиція щодо зловживання батьківськими правами.

Показовою є дискусія щодо кваліфікації дій батьків у випадку їх (одного з них) безпідставної відмови надати дозвіл на виїзд дитини за кордон. Вбачається вірним у такому випадку кваліфікувати дії батьків (одного з них) в залежності від обставин, характеру та

мети того з батьків котрий безпідставно відмовив у наданні дозволу дитині на виїзд за межі України. Якщо, відмовляючи надати згоду (дозвіл) на виїзд дитини за кордон, батьки (один з них) діють виключно з метою спричинення негативних наслідків для дитини, або спричинення негативних наслідків для того з батьків (іншої особи) з котрим дитина проживає та виїжджає за кордон, такі дії необхідно кваліфікувати виключно як зловживання батьківськими правами.

А відтак не можна погодитися з тими авторами, які стверджують, що безпідставна відмова одного з батьків надати дозвіл на виїзд дитини за межі України не залежно від обставин, характеру та мети такої відмови має кваліфікуватися як невиконання батьками своїх обов'язків по вихованню дитини [3, с. 52].

Оскільки зловживання батьківськими правами може спричинити негативні наслідки для дитини або іншого з батьків (іншої особи), чинне законодавство має передбачати відповідні заходи впливу, негативні наслідки для уповноваженої особи, яка вдається до такої поведінки, з метою створення належного захисту іншому суб'єкту (дитині, іншому з батьків) від зловживання правом.

Перш за все необхідно закріпити в чинному законодавстві термін зловживання батьківськими правами, способи захисту, а також відповідні санкції за таку неправомірну поведінку уповноваженої особи, в залежності від характеру якої та наслідків для дитини (іншого з батьків) встановити і рівень відповідальності.

Так, під зловживанням батьківськими правами слід розуміти поведінку батьків (одного з них) щодо дитини, яка виходить за встановлені законом межі реалізації батьківських прав з метою спричинення шкоди інтересам як самої дитини так і інтересам іншого з батьків (іншої особи).

З урахуванням зазначеного, способи захисту від зловживання батьківськими правами, в залежності від характеру дій та їх наслідків мають бути різними. Зокрема, у випадку зловживання батьківськими правами які не мають системного характеру, не мали для дитини (іншого з батьків) суттєвих негативних наслідків необхідно застосовувати такий спосіб захисту, який дозволить припинити порушення прав, а не правовідношення в цілому. У випадку неодноразового зловживання батьківськими правами або якщо таке зловживання мало значні негативні наслідки для дитини (іншого з батьків)

необхідно застосовувати такий спосіб захисту який дозволить остаточно припинити порушення прав. Тобто у першому випадку необхідно застосовувати спосіб захисту — припинення дій, які порушують сімейні права, а у другому — припинення правовідношення.

У першому випадку рівень відповідальності батьків (одного з них) має бути значно м'якшим ніж у випадку систематичного зловживання батьківськими правами або якщо таке зловживання спричинило негативні для дитини наслідки (для її здоров'я та життя).

У нормах матеріального права необхідно також закріпити відповідні нові положення, які передбачатимуть відповідальність батьків за зловживання батьківськими правами, зокрема необхідно закріпити в нормі ч. 2 ст. 155 СК України положення щодо протизаконності зловживання батьківськими правами. З цією метою необхідно додати у зазначену норму речення такого змісту: «Зловживання батьківськими правами є протизаконним». Також необхідно змінити і норму ст. 152 СК України, яку доповнити частиною п'ятою такого змісту: «Орган опіки та піклування або суд, у десяти денний термін з моменту звернення, зобов'язаний ухвалити рішення про припинення батьками дій, які порушують сімейні права та інтереси дитини у наслідок зловживання батьківськими правами».

Якщо говорити про такий спосіб захисту як припинення правовідношення, то вбачається доцільним закріпити відповідну санкцію в ст. 164 СК, яка передбачає підстави позбавлення батьківських прав, зокрема, виклавши п. 2 ч. 1 ст. 164 СК України у новій редакції, додавши після слів «по вихованню дитини» слова «неодноразово вдавалися до зловживання батьківськими правами або/та якщо таке зловживання мало значні негативні наслідки для дитини».

Підсумовуючи необхідно зазначити, що удосконалення чинного сімейного законодавства, має базуватися на принципах розумності та доцільності, соціальної значимості та необхідності, враховувати виявлені під час правозастосовної практики прогалини нормативного регулювання, неузгодженість, протиріччя та банальні помилки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ожегов С.І. Словник російської мови: 70 000 слів/ Під ред. Н.Ю. Шведовой. 21 вид., перероб. та доп. М.: Рос. мова, 1989. 924 с.

2. Зловживання правом. [Електронний ресурс] // Яндекс. Словники' Елементарні питання загальної теорії права. 2003 Режим доступу: <http://slovari.yandex.ru/~%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B8/%D0%AD%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B0%D0%BB%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D0%B9%20%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0/%D0%97%D0%BB%D0%BE%D1%83%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BC/> (дата звернення: 10.11.13). Назва з екрану.
3. Труба В. І. Право дитини на виїзд за межі України [Текст] / В.І. Труба // матеріали Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 91-річчю з дня народження доктора юридичних наук, професора В.П. Маслова [«Актуальні проблеми науки та практики цивільного права, житлового та сімейного права»], (Харків, 15 лютого 2013 р.) / Національний університет «Юридична Академія України імені Ярослава Мудрого», Національна академія правових наук України [та ін.]. Х.: Право, 2013. 400 с.

ООН ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА СУСПІЛЬСТВА

Сучасний стан життя суспільства характеризується стрімким розвитком різного роду технологій. Водночас такий ритм суспільного поступу впливає на приріст у становленні виробничого сектору, що має як позитивні, так і негативні наслідки. Зокрема, це зумовлює як зростання у розвитку економіки окремо взятих держав, так і посилення негативного впливу на навколишнє середовище. Це зумовило необхідність розробки як теоретичних так і прикладних заходів щодо збереження та захисту екологічної безпеки суспільства. Тож, на сучасному етапі суспільного розвитку міжнародною спільнотою розроблено та впроваджується значна кількість заходів організаційно-правового характеру.

В цілому, історичне коріння діяльності держав та різних міжнародних, міжурядових організацій в сфері екологічної безпеки має глибоке коріння. Серед таких міжнародних організацій важливим та цікавим для вивчення є досвід роботи Організації Об'єднаних Націй (ООН). Під егідою котрої ще у 1968 році було розроблено спеціальну програму «Людина та біосфера» [1]. Також, багато науковців вважає початком розвитку міжнародно-правового регулювання екологічної безпеки атмосферного повітря прийняття Стокгольмської Декларації 1972 року. А у 1977 році ООН була розроблена спільна програму моніторингу і оцінки забруднення повітря в Європі (ЕМЕП) [7, С. 86].

Важливим кроком в роботі ООН щодо захисту екологічної безпеки, стало прийняття Рамкової конвенції про зміну клімату (РКЗК) від 09.05.1992 року [3] та Кіотського протоколу 11.12.1997 року до неї [6]. Вказані нормативні акти — це основні міжнародно-правові документи, якими керуються держави світу у створенні механізмів боротьби зі шкідливими викидами. Конвенція і протокол направлені

впорядкувати та стимулювати науково-технічний розвиток держав у напрямку запобігання негативному впливу на навколишнє середовище. Зазначеним протоколом було передбачено декілька гнучких механізмів регулювання: торгівлі викидами парникових газів та механізму чистого розвитку і спільного впровадження. Відповідно до цього, держави мають змогу надавати квотам на викиди шкідливих газів властивостей активів та обмінюватись ними з іншими країнами, купувати чи брати їх в кредит [4, с. 470].

Організація Об'єднаних Націй розробляла, впроваджувала та продовжує впроваджувати і ряд інших, не менш важливих, заходів із збереження екологічної безпеки суспільства. Так, особливе значення в галузі охорони навколишнього природного середовища, і атмосферного повітря мають спеціалізовані автономні установи ООН. З-поміж яких варто виділити роботу ПРООН (UNDP). Це орган оперативної діяльності ООН, який є найбільшим міжнародним каналом надання багатосторонньої технічної та передінвестиційної допомоги державам [1].

Також, в 1973 р. ООН було створено програму з навколишнього середовища ЮНЕП (від англ. UNEP — United Nations Environmental Program) [7, С. 86]. ЮНЕП визначає політику та координує діяльність з питань навколишнього середовища та відповідає за природоохоронний компонент сталого розвитку. Робочі програми цієї установи зосереджені на таких напрямках як:

- інформація, оцінка та вивчення стану навколишнього середовища, включаючи потенціал реагування на надзвичайні ситуації, а також посилення функцій завчасного оповіщення і оцінки;
- покращання координації діяльності конвенцій з питань охорони навколишнього природного середовища та розробка документів з екологічної політики;
- прісноводні ресурси;
- передача технологій та промисловість [5].

Слід відмітити, що під егідою ЮНЕП перебувають також секретаріати декількох природоохоронних конвенцій, зокрема секретаріат та фонд Монреальського протоколу, секретаріати Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, Конвенції про охорону біологічного різноманіття, Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин, Базельської

конвенції контролю за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням і Стокгольмської конвенції про стійкі органічні забруднювачі. Співпраця з ЮНЕП відбувається і в рамках «Ініціативи з довкілля та безпеки» (ENVSEC), яка створена відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між ЮНЕП, ПРООН та ОБСЄ від 14 листопада 2003 року. Головною метою Ініціативи є допомога державам у визначенні та розв'язанні проблем стабільності і безпеки, які виникають у зв'язку з питаннями навколишнього середовища та співробітництва з екологічних питань [1; 2, С. 90].

Важливим елементом в роботі ООН з розвитку системи екологічної безпеки суспільства, було створення у 1946 році ЮНЕСКО (UNESCO) — Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). ЮНЕСКО є міжнародною міжурядовою організацією, спеціалізованою установою ООН. В рамках ЮНЕСКО розроблені і успішно реалізуються ряд важливих наукових природоохоронних програм, зокрема: «Людина і біосфера», «Міжнародна гідрологічна програма», «Програма вивчення Світового океану», ЮНЕП, МБП.

Не менш важливими заходами в питаннях екологічної безпеки суспільства, було створення спеціалізованих установ ООН конкретного галузевого спрямування. Серед яких слід виділити наступні:

- У 1945 р. створена Продовольча і сільськогосподарська організація ФАО (від англ. FAO — Food and Agricultural Organization UN). ФАО активно сприяє міжнародним і національним заходам у сфері збереження природних ресурсів.
- У 1946 р. створено ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я). Її головне завдання охорона здоров'я народів світу, що передбачає вжиття заходів щодо оздоровлення і підтримання належної якості оточуючого людину середовища.
- У 1951 р. створено Всесвітню метеорологічну організацію (ВМО).
- Міжнародна організація праці (МОП) (англ. International Labour Organization) — спеціальний орган ООН. Утворено в 1919 р. при Лізі Націй з ціллю створення безпечних умов праці та зменшення забруднення біосфери, яке виникає через зневажливого ставлення до виробничої сфери.

- У 1957 р. створено МАГАТЕ (Міжнародне агентство з атомної енергії). Одним з найважливіших його завдань є сприяння запобіганню несприятливих наслідків мирного використання атомної енергії, забезпечуючи тим самим підтримання здоров'я і благополуччя людей. При МАГАТЕ діє Міжнародна лабораторія радіоактивності моря та відділ ядерної безпеки і охорони навколишнього середовища [7, С. 86].

Також, слід відмітити й те, що Діяльність ООН в Україні розпочалась 6 жовтня 1992 року після укладення Угоди між Урядом України та ООН про відкриття Представництва ООН в Києві. У червні 1993 року було підписано угоду між урядом України та Програмою розвитку ООН (ПРООН), яка регламентує діяльність Представництва ПРООН в Україні та обов'язки сторін. Крім того, діяльність ООН в Україні регламентує Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН від 21 листопада 1947 року. ПРООН допомагає Україні зміцнити її потенціал, а також вирішувати ці проблеми на загальнонаціональному, регіональному рівнях і на рівні громади, популяризуючи та розповсюджувати найкращі практики, надаючи консультації щодо інноваційних підходів в екологічній політиці та закладаючи партнерські стосунки шляхом впровадження пілотних проєктів.

Таким чином, міжнародне співробітництво у галузі охорони навколишнього природного середовища займає одне з найважливіших місць у зовнішньополітичному курсі України. Україна як член ООН є суверенною стороною багатьох міжнародних природоохоронних угод і разом з іншими державами світу продовжує активно працювати над завданнями екологічної безпеки планети. Діяльність у рамках багатосторонніх угод з міжнародними організаціями дає змогу брати активну участь у переговорному процесі, залучати фінансову допомогу для вирішення нагальних внутрішніх екологічних проблем [1].

Підсумовуючи вище зазначене, можна сказати, що питання екологічної безпеки суспільства має надзвичайно важливе значення для людства. На його розв'язання спрямовується багато зусиль різних держав. Концентрація зусиль, розробка та реалізація спеціальних проєктів здійснюється в значній мірі з допомогою функціонування ООН, як організації, що здійснює комплексно-правове регулювання глобальних екологічних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Валух А. М., Зайцев Д. Б., Якимчук А. Ю. Роль міжнародних організацій у сфері збереження й відтворення природного капіталу. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 4, 2018. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1214>.
2. Василенко В.А. Генеза, зміст і шляхи реалізації концепції міжнародної екологічної безпеки. Вісник Національної академії наук України. 2017. № 7. С. 88-96.
3. Конвенція ООН «Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату», Міжнародний документ від 09.05.1992: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_044.
4. Мельник В. В. Особливості застосування норм Кіотського протоколу // Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П. Є. Казанського: матеріали четвертої міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 8-9 лист. 2013 р.). Одеса: Фенікс, 2013. С. 470-474.
5. Програма ООН з довкілля. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%9E%D0%9E%D0%9D_%D0%B7_%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D1%96%D0%BB%D0%BB%D1%8F.
6. Протокол ООН «Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату», Міжнародний документ від 11.12.1997: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_801/page.
7. Яцишин р. В. Актуальні напрямки міжнародно-правового забезпечення екологічної безпеки атмосферного повітря. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. 2012. № 4. С. 88-93.

*Чернега Андрій Петрович,
доцент кафедри публічного та приватного права
Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ ПРАВ НА ЖИТЛО УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ (АТО/ООС)

Україна є соціальною та правовою державою. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Конституційні права і свободи людини не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані. Та обмежені, крім випадків, передбачених у частині першій ст. 64 Конституції України.

У Конституції людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. А права громадян на соціальний захист (ст. 46), на житло (ст. 47), на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї (ст. 48), на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49) — визнаються найважливішими серед решти соціальних прав [1, ст.141].

Згідно зі статтею 47 Конституції України кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду.

Право на житло передбачено в міжнародно-правових актах Організації Об'єднаних Націй та Ради Європи. У п.1 ст.25 Загальної декларації прав людини (1948 р.) проголошене право кожної людини

на такий життєвий рівень, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї. А необхідний життєвий рівень забезпечує, зокрема, житло. У п. 1 ст.11 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.) держави—учасниці визнали право кожного на достатній життєвий рівень, у тому числі на житло [2; 3].

Зазначене право наведено в п. 31 частини I та конкретизовано у ст. 31 частини II Європейської соціальної хартії (переглянутої) 1996 р., ратифікованої Законом України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)» від 14 вересня 2006 р. Відповідно до ст. 31 частини II Хартії держави зобов'язуються вживати заходів, спрямованих на сприяння доступові до житла належного рівня; встановлювати на житло ціни, доступні для малозабезпечених осіб [4, ст.418].

Право людини на житло є загально визнаним, це право, як і інші конституційні права, є невідчужуваним, непорушним і рівним для всіх без будь-яких обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, замовними або іншими ознаками. Воно не може бути скасоване і обмежене, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Держава гарантує учасникам бойових дій та особам, прирівняним до них — першочергове та позачергове забезпечення жилою площею. Особливо питання реалізації такого права стало актуальним з 2015 року, коли з державного бюджету почали виділяти до 1 млрд грн, на поліпшення житлових умов учасників АТО та членів їх сімей. Так, наприклад протягом 2016-2017 рр. було придбано 1071 квартиру на загальну суму 909,5 млн грн. У 2018 році планувалося закупити 356 квартир на загальну суму 354,8 млн грн., у тому числі 29 квартир на суму 25 млн гривень для учасників АТО з числа внутрішньо переміщених осіб. Відповідно до бюджету на 2018 рік майже 200 млн. грн. були направлені на програму забезпечення житлом учасників бойових дій — воїнів-інтернаціоналістів, і 100 млн. грн. на житло для внутрішньо переміщених осіб [5].

У 2019 році Кабінет Міністрів України схвалив рішення про перерозподіл коштів і забезпечення придбання близько 500 квартир для учасників АТО та ООС (операції об'єднаних сил), внутрішньо

переміщених осіб, учасників майдану а також для родин загиблих воїнів [6]. На 2020 рік Уряд передбачив грошову компенсацію у вигляді субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам за забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов — понад 750 млн грн. [7].

На кінець 2018 року за інформацією, що надійшла від відомчих комісій про надання статусу учасника бойових дій особам, які брали участь у проведенні антитерористичної операції, статус учасника бойових дій надано 346 340 особам. Серед них від Міноборони — 234 605, Міністерства внутрішніх справ — 32 481, Національної гвардії — 33 409, Служби безпеки України — 10 745, Служби зовнішньої розвідки — 39, Державної прикордонної служби — 19 549, Державної спецслужби транспорту — 2397, Управління держохорони — 472, Державної служби спецв'язку і захисту інформації — 826, ДСНС — 5056, Генпрокуратури — 311, Нацполіції — 5444 та Державної фіскальної служби — 826 особам [8]. За два роки, станом на кінець 2019 року — початок 2020 року кількість учасників АТО (ООС) зросла на 15 % і складає сьогодні понад 370 тис. бійців [9].

Основні гарантії щодо отримання житла учасниками бойових дій (ветеранами війни, учасниками АТО) передбачені у Законах України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального статусу» (1993 р.) та «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (1991 р.), «Про приватизацію державного житлового фонду» (1992 р.), «Про житловий фонд соціального призначення» (2007 р.), Житловим кодексом Української РСР (1983 р.) та Постановах Кабінету міністрів України «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» від 19 жовтня 2016 р. № 719, «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей» від 28 березня 2018 р. № 214, «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» від 18 квітня 2018 р. № 280, «Про деякі питання забезпечення громадян доступним житлом» від 10 жовтня 2018 р. № 819 та «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним

особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла» від 27 листопада 2019 року № 980.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Загальна Декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН від 10 грудня 1948 року // Голос України від 10 грудня 2008. № 236.
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, прийнята Генеральною Асамблея ООН від 16 грудня 1966 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_042
4. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої): Закон України від 14 вересня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 43. Ст.418.
5. Квартирне питання. Як учаснику АТО отримати житло ? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ugorod.kr.ua/news/2017-11-04-61010.html>
6. Уряд виділив кошти на 500 квартир для учасників АТО, переселенців і майданівців [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://zik.ua/news/2019/06/12/uryad_vydilyv_koshty_na_500_kvartyr_dlya_uchasnykiv_ato_pereselentsiv_i_1592401
7. «Вперше за 5 років»: держбюджет-2020 передбачає кошти на компенсацію за зруйноване на Донбасі житло [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vchasnoua.com/donbass/63016-vpershe-za-5-rokiv-derzhbiudzhet-2020-peredbachaie-koshty-na-kompensatsiiu-za-zruinovane-na-donbasi-zhytlo>
8. Підраховано кількість бійців АТО, які отримали статус учасника бойових дій [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ua.news/ua/pidrahovano-kilkist-bijtsiv-ato-yaki-otrimali-status-uchasnika-bojovih-dij/>
9. Мінветеранів порахували кількість учасників бойових дій [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zik.ua/news/2019/09/18/u_minveteraniv_porahuvaly_kilkist_uchasnykiv_bojovyh_diy_1649001

Заїка Анна Вікторівна
викладач кафедри «Право»
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»
у формі товариства з обмеженою відповідальністю

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ОРГАНІЗАЦІЄЮ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Співпраця держав на міжнародній арені є важливою складовою у функціонуванні держави у зовнішній економічній, політичній, фінансовій діяльності, а також екологічній сфері, сфері охорони здоров'я, підтримання і забезпечення миру і безпеки і т.д., адже без налагодження і підтримання будь-якою державою міжнародних зв'язків. Однією із форм участі держав в міжнародній співпраці є участь (членство) в міжнародних організаціях.

Однією з таких міжнародних організацій з якою Україна має налагоджені стосунки є Організація Об'єднаних Націй (надалі — ООН).

Вагомий внесок у дослідження міжнародних відносин України, у тому числі і в частині співпраці з ООН внесли наступні науковці: С. Віднянський, Ю. Макар, Л. Чекаленко, А. Кудряченко, Я. Черногор, В. Бруз, А. Зленко, Б. Дікон, Л. Комарова, О. Кучик, К. Грищенко, А. Грушова та інші [1, 2, 3, 4, 6, 20].

ООН — міжнародна організація, створена з метою підтримки миру і міжнародної безпеки і розвитку співробітництва між державами. 24 жовтня щорічно відзначається як День ООН. Саме в цей день набув чинності Статут ООН, який підписаний 26 червня 1945 року і обов'язковий для всіх держав. У 1945 році Україна (у ті роки як УРСР у складі Радянського Союзу) стала однією із держав-співзасновниць ООН. Делегація України взяла активну участь у конференції у Сан-Франциско, зробивши вагомий внесок у розробку Статуту ООН. Глава делегації України на конференції у Сан-Франциско, міністр закордонних справ УРСР Д. Мануїльський головував у Першому комітеті, де були розроблені Преамбула та Глава 1 «Цілі та принципи» Статуту [12, с. 9; 8].

В преамбулі Статуту ООН закріплено: Ми, народи об'єднаних націй, сповнені рішучості позбавити прийдешні покоління від лих війни, знову затвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості, у рівноправність чоловіків і жінок і в рівність прав великих і малих націй і створити умови, за яких можуть дотримуватися справедливість і повага до зобов'язань і в цих цілях виявляти терпимість і жити разом, у мирі один з одним, як добрі сусіди, об'єднати наші сили для підтримки міжнародного миру і безпеки, забезпечити, щоб збройні сили застосовувалися не інакше, як у загальних інтересах, вирішили об'єднати наші зусилля для досягнення цих цілей. У статті 1 Статуту ООН основними цілями організації визначено підтримку міжнародного миру і безпеки і з цією метою приймати ефективні колективні заходи для запобігання та усунення загрози миру і придушення актів агресії або інших порушень миру, і проводити мирними засобами, в згоді з принципами справедливості і міжнародного права, залагоджування або вирішення міжнародних суперечок або ситуацій, які можуть привести до порушення миру; розвиток дружніх відносин між націями на основі поваги принципу рівноправності і самовизначення народів, а також вживати інших відповідних заходів для зміцнення загального світу; здійснювати міжнародне співробітництво у вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру і в заохоченні та розвитку поваги до прав людини і основних свобод для всіх незалежно від раси, статі, мови, релігії, і бути центром для узгодження дій націй у досягненні цих загальних цілей [11].

Україна надає виключного значення питанню зміцнення ООН як центру багатосторонніх зусиль у вирішенні складних та комплексних викликів [13], поступово розвиває свою діяльність в ООН, дотримується цілей та принципів Статуту ООН, робить суттєвий вклад у її діяльність у сферах підтримання міжнародного миру та безпеки, роззброєння, економічного та соціального розвитку, захисту прав людини, зміцнення міжнародного права тощо. Діяльність в ООН забезпечує Україні інформаційну відкритість щодо подій у нашій країні. Наша держава намагається виходити з принципу, що не існує не розв'язуваних проблем. Їхнє розв'язання залежить від політичної волі, свідомості міжнародної спільноти [8, с. 30].

До 1991 року, будучи у складі Радянського Союзу, Україна де-юре мала в ООН власне представництво на рівні незалежної країни. Проте, де-факто діяльність Української РСР в ООН була обмежена рамками проведення єдиної радянської зовнішньої політики. Незважаючи на це, протягом понад чотирьох десятиліть трибуна ООН залишалася чи не єдиним впливовим міжнародним засобом, завдяки якому світова громадськість дізнавалася про Україну. Фактор багаторічного членства України в ООН позитивно вплинув на процес міжнародного визнання її незалежності в 1991 році [1, с. 61].

Починаючи з 1992 р., наша держава виступає як великий контрибутор міжнародної безпеки місії ООН. Протягом 17 років в операціях з підтримки миру (ОПМ) взяли участь близько 45 тисяч військовослужбовців Збройних Сил України взяли участь у 27-ми міжнародних операціях та місіях у різних регіонах планети [14]. Українські миротворці виконували завдання під егідою ООН в Афганістані, Боснії і Герцеговині, Грузії, Демократичній Республіці Конго, Косово, Лівані, Східному Тиморі, Сьєрра-Леоне, Кот-д'Івуарі, Анголі, Судані, Ліберії, Кувейті, Хорватії.

Операції з підтримки миру направлені на забезпечення контролю за дотриманням мирних угод і здійснюються у взаємодії з миротворчими контингентами регіональних організацій. Операції з підтримки миру можуть продовжуватися від декількох місяців до декількох років. Більшість таких операцій припускає участь військовослужбовців, які стежать за дотриманням режиму припинення вогню або створюють буферну зону, доки за столом переговорів ведуться пошуки довгострокових рішень. У інших операціях можуть брати участь цивільні поліцейські або інші цивільні фахівці, які допомагають організувати вибори або здійснювати нагляд над дотриманням прав людини. Також, наша держава була серед ініціаторів розробки Конвенції з безпеки персоналу ООН та пов'язаного з нею персоналу (м. Нью-Йорк, 9 грудня 1994 р.) [7], а в липні 1995 р. однією із перших її ратифікувала.

Одним з пріоритетних напрямків діяльності нашої держави в ООН є співпраця з метою пом'якшення та мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи. Починаючи з 1990 р. за ініціативи України, Білорусі та Російської Федерації Генеральною Асамблеєю ООН схвалюється резолюція «Зміцнення

міжнародного співробітництва та координація зусиль у справі вивчення, пом'якшення та мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи» (з 1993 р. — на дворічній основі). У грудні 2000 р. на 55-й сесії Генеральної асамблеї ООН ухвалено резолюцію про закриття Чорнобильської АЕС, в якій Генеральна Асамблея ООН привітала рішення Уряду України про закриття станції. На початку 1990-х років відповідні резолюції та рішення щодо Чорнобиля схвалювалися також в рамках Економічної і Соціальної Ради та Дитячого фонду ООН. 28 квітня 2006 р. за ініціативи делегації України відбулося спеціальне пам'ятне засідання ГА ООН з нагоди 20-х роковин Чорнобильської трагедії.

Визнанням авторитету і внеску України у програмну діяльність ООН стало обрання її у 1995 році до Виконавчої ради ЮНЕСКО і до Міжнародного комітету з питань повернення культурних цінностей [17, с.281].

У 1997 р. міністра закордонних справ України Г.Й.Удовенка було обрано на посаду Голови Генеральної Асамблеї ООН. Визначною подією у житті міжнародного співтовариства стала 52-га сесія Генеральної Асамблеї ООН, яка увійшла в історію як «сесія реформ», оскільки саме під час її роботи схвалено всеохоплюючу програму реформування Організації, і надала потужного імпульсу широкомасштабному оновленню Організації. Посада Голови Генеральної Асамблеї ООН надала додаткові можливості для активізації двосторонніх контактів України на різних рівнях [17, с.282].

Станом на сьогодні, Україна приймає активну участь в роботі головних органів ООН: Раді Безпеки, Генеральній Асамблеї, Економічній та Соціальній Раді (надалі — ЕКОСОП), а також в органах системи ООН у сфері прав людини, входить до складу таких органів ООН, як ЕКОСОП (2019-2021 рр.), Рада з прав людини (2018-2020 рр., 2021-2023 рр.), Комісія з соціального розвитку (2020-2023 рр.), Комісія з народонаселення та розвитку (2021-2024 рр.), Консультативний комітет з адміністративних та бюджетних питань (2016-2021 р.), Комітет конференцій (2019-2021 рр.), Бюро Комітету інформації (2019-2021 рр.), Комісія з наркотичних засобів (2020-2023 рр.), Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ, 2019-2025 рр.), Виконавча рада ПРООН/ЮНФПА/ЮНОПС (2019-2021 рр.), а також до Виконавчої ради Організації із заборони

хімічної зброї (2019-2020 рр.) та представлена в Міжнародному трибуналі з морського права (2011-2020 рр.). Також, Україна є членом Комітету з програми і координації, Спеціального комітету з операцій з підтримання миру, Комітету з внесків, Комітету з використання космічного простору в мирних цілях, Комітету з питань здійснення невід'ємних прав палестинського народу, Консультативного комітету з навчання, вивчення, розповсюдження та штршого визнання міжнародного права, Комітету з енергетики та природних ресурсів, Комісії з роззброєння, Комісії з народонаселення та розвитку, Комісії з наркотичних засобів, Виконавчої ради Програми розвитку ООН/Фонду ООН з питань народонаселення, Виконавчої ради Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Виконавчої ради Міжнародної організації праці, Ради керуючих МАГАТЕ.

Діяльність України на економічному та гуманітарному напрямку роботи ООН, насамперед, відбувається в Другому комітеті Генеральної Асамблеї (економічно-фінансові питання) і спрямовується на розширення міжнародної фінансової і технічної допомоги для вирішення завдань економічного та соціального розвитку України. Результатом такої діяльності є включення до низки важливих рішень Генеральної Асамблеї та інших органів положень щодо надання міжнародним співтовариством фінансової, технічної та консультативної допомоги країнам з перехідною економікою.

Іншим, вагомим питанням в частині співпраці України і ООН є питання екологічного напрямку. Україна імплементувала положення конвенцій ООН у сфері охорони природи, зокрема, Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 року) та Кіотського протоколу до неї (ратифікована Україною 4 лютого 2004 року), Стокгольмської конвенції про стійкі органічні забруднювачі (ратифікована Україною 18 квітня 2007 року), Конвенції про охорону біологічного різноманіття (ратифіковано 29 листопада 1994 року) та Нагойський протокол до неї тощо. Україна є стороною понад 40 міжнародних конвенцій та угод, учасником багатьох програм та проектів ООН, спрямованих на охорону навколишнього природного середовища.

Україна є активним учасником діяльності органів системи ООН у сфері прав людини. Наша держава є стороною всіх основних міжнародно-правових документів ООН з прав людини, найважливішими

з яких є Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Факультативні протоколи до них, Міжнародна конвенція з ліквідації всіх форм расової дискримінації. Україна як учасниця цих міжнародних договорів подає періодичні доповіді про їх виконання на розгляд відповідних конвенційних органів.

У 2003 р. Україна ініціювала Спільну заяву з нагоди 70-ї річниці Голодомору 1932-1933 рр. в Україні, яку було розповсюджено як офіційний документ 58-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН в рамках пункту порядку денного «Питання прав людини». Співавторами Спільної заяви стали 36 держав-членів ООН, її підтримали також Австралія, Ізраїль, Сербія і Чорногорія, 15 країн-членів Європейського Союзу та 10 країн, які на той час очікували отримання статусу повноправного члена ЄС. Знаковим етапом відзначення в ООН 75-х роковин Голодомору 1932-1933 років стало відкриття до підписання з ініціативи делегації України Декларації про вшанування 75-х роковин Голодомору. 16 грудня 2008 р. її було опубліковано та розповсюджено як офіційний документ 63-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН в рамках пункту 64(b) порядку денного «Заохочення і захист прав людини: питання прав людини, включаючи альтернативні підходи у справі сприяння ефективному здійсненню прав людини та основних свобод» [5].

Україна надає пріоритетного значення співробітництву з Радою ООН з прав людини. Рада з прав людини ООН — міжнародний правозахисний орган в системі ООН, що здійснює загальні дослідження, готує рекомендації та проекти міжнародно-правових актів у сфері захисту прав людини, заслуховує доповіді спеціально створених нею допоміжних органів. Виходячи з пріоритетності зміцнення галузі прав людини в системі ООН, Україна з самого початку підтримала ініціативу Генерального секретаря ООН К. Аннана щодо створення Ради ООН з прав людини замість Комісії ООН з прав людини. Україна вперше стала членом РПЛ у 2006 р. У 2008 р. нашу країну було переобрано до складу Ради на другий термін, до 2011 р. З червня 2011 року Україна активно співпрацює з Радою ООН з прав людини у якості спостерігача. У жовтні 2020 року Україну переобрано до Ради з прав людини ООН на 2021-2023 роки. Як країна,

яка підтримувала створення Ради для забезпечення універсального дотримання прав людини, Україна буде надалі відстоювати запобігання порушенням цих прав задля сталого міжнародного миру та безпеки.. Обрання та переобрання України до Ради ООН з прав людини слугує визнанням досягнень нашої держави на шляху демократичного розвитку та зміцнення її міжнародного авторитету.

Наша держава надає виключно важливого значення питанню реформування Ради Безпеки. Україна виступає за розширення членського складу Ради Безпеки ООН, підтримуючи збільшення кількості як постійних, так і непостійних членів. Неодмінною передумовою підтримки нашою державою будь-якого варіанту реформування Ради безпеки ООН є забезпечення адекватного рівня представленості в цьому органі країн Східноєвропейської регіональної групи. Позиція України з цього питання базується також на розумінні того, що інститут права вето не відповідає сучасним міжнародним реаліям. Належна увага з боку України приділяється забезпеченню подальшого прогресу у посиленні транспарентності та вдосконаленні методів роботи Ради Безпеки ООН.

У 2006 році розпочалося впровадження Рамкової програми партнерства ООН, у процесі якого були створені Тематичні Групи для координації діяльності агенцій ООН. Рамкова програма партнерства між Урядом України та ООН (РПП) — це загальна стратегічна програма партнерства між Урядом України й установами, фондами та програмами системи Організації Об'єднаних Націй. Вона здійснювалася за чотирма основними напрямками, визначеними за підтримки уряду. Рамкова програма допомоги ООН — є важливим інструментом реформи ООН, оскільки вона сприяє консолідації ресурсів різноманітних агенцій ООН та дозволяє організації більш ефективно задовольняти потреби країни [10].

Перша Рамкова програма партнерства ООН в Україні була підписана у серпні 2005 року й визначила кілька сфер співпраці на 2006-2011 роки. Провівши серію консультацій упродовж 2010 року, ООН і уряд України домовилися підписати новий стратегічний документ на період 2012-2016 рр. 24 березня 2011 року Уряд України підписав Другу рамкову програму партнерства з ООН на 2012-2016 роки [15]. На даний момент допомога Україні від ООН у сфері розвитку надається Рамкову програму партнерства Уряду України — ООН на

2018-2022 рр., яка включає проекти, що реалізуються в Україні всіма установами системи ООН, пріоритетними є:

- 1) стале економічне зростання, навколишнє середовище і зайнятість;
- 2) рівний доступ до якісних та інклюзивних послуг і соціального захисту;
- 3) демократичне врядування, верховенство права;
- 4) безпека громадян, соціальна єдність і відновлення з особливим акцентом на Сході.

Бюджет Рамкової програми становить 667 млн. дол. США, що передбачає залучення додаткових ресурсів для реалізації цих проектів.

Починаючи з квітня 2014 р. організації системи ООН щороку реалізують в Україні плани гуманітарного реагування, підготовка яких здійснюється у координації з відповідними центральними органами виконавчої влади України. У ході виконання вказаних планів ООН мобілізувала більше 0,5 млрд. дол. США для надання гуманітарної допомоги населенню України. План гуманітарного реагування на 2020 рік для України передбачає надання гуманітарної допомоги 2 млн. осіб, що вимагає фінансування донорів на суму 158 млн. дол. США для реалізації проектів, основна увага в яких акцентується на гуманітарній ситуації на тимчасово окупованих територіях та вздовж «лінії зіткнення».

З метою подолання пандемії коронавірусу COVID-19 Урядом України та агенціями ООН підготовлено План гуманітарного реагування з подолання пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 в Україні, реалізація якого потребує 165 мільйонів доларів США у 2020 р. Передбачається, що 51 % фінансування в рамках зазначеного плану буде спрямовано на зміцнення потенціалу системи охорони здоров'я та підтримку закладів охорони здоров'я. Інші кошти будуть використані для протидії негативним наслідкам пандемії в соціальній та економічній сферах. У тому числі 34 млн. дол. США буде направлено на покриття витрат за всіма необхідними гуманітарними напрямками з метою протидії поширенню коронавірусу COVID-19 на сході України [9].

Україна бере активну участь у міжнародній співпраці зі сталого розвитку, спрямованій на комплексне вирішення завдань охорони довкілля, соціального розвитку та економічного зростання

на глобальному, регіональному та національному рівнях. У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку [18]. Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей сталого розвитку, а саме: подолання бідності; подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства; забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці; забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх; забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат; забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією; забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх; сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх; створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; скорочення нерівності; забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів; забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва; вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками; збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку; захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття; сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях; зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Протягом 2016-2017 років тривав широкомасштабний та всеосяжний процес адаптації

Цілей сталого розвитку з урахуванням українського контексту. Кожна глобальна ціль була переглянута, беручи до уваги специфіку національного розвитку. Результатом цієї роботи стала національна система (відображена в Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна»), яка складається із 86 завдань національного розвитку та 172 показники для їх моніторингу, і які надають бачення орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку [19].

30 вересня 2019 року Президент України видав Указ «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [16], в якому підтримав забезпечення досягнення глобальних цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладених у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна».

Однак, ООН часто критикують звинувачують в неефективності. В нещодавньому виступі, Президент України Зеленський В.О. зазначив і побажав, щоб 75 річниця від заснування ООН повинна стати стимулом для перетворення організації в більш динамічну та ефективну структуру. Також, Президент України висловив надію, що вже в наступному році про 75 сесію Генеральної Асамблеї ООН будуть згадувати як про повернення до багатосторонності, ефективної міжнародної солідарності та фундаментальних принципів, які увійшли в основу при створенні ООН.

Україна є активним прихильником та безпосереднім учасником сучасного процесу реформування ООН, і надалі продовжує докласти значних зусиль в підвищення ефективної діяльності ООН в рамках нових вимог буття світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Віднянський С. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації / С. В. Віднянський, А. Мартинов // Український історичний журнал. 2011. № 4 (499). С. 55-77.
2. Віднянський С. Участь України в соціальній та гуманітарній діяльності ООН // Україна дипломатична. К., 2005. Вип. № VI. С. 86-101.
3. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія. Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. 4-те вид., випр. і доп. Л.: Світ, 2001. 384 с.

- [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2323.html>
4. Грушова А. Діяльність ООН щодо гендерної рівності / А. Грушова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2007. № 35-36. С. 20-23.
 5. Діяльність України в рамках ООН. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/uno/ua/4263.htm>
 6. Із Заклику ООН до міжнародного співтовариства у зв'язку з Чорнобильською катастрофою // Чекаленко Л. Зовнішня політика України. К.: Либідь. 2006. С. 712.
 7. Конвенція про охорону персоналу Організації Об'єднаних Націй та зв'язаного з нею персоналу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_025#Text
 8. Парахіна В. Діяльність міжнародних організацій в Україні / М. Парахіна, Т. Полушкіна // Університет. 2008. № 2. С. 30-40.
 9. План гуманітарного реагування з подолання пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/ukraine_2020_revised_hrp_due_to_the_covid-19_pandemic_ua.pdf
 10. Рамкова програма партнерства між Урядом України та Організацією Об'єднаних Націй на 2018–2022 роки. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://ukraine.un.org/uk/49416-ramkova-programa-partnerstva-mizh-uryadom-ukraini-ta-organizacieyu-obednanikh-naciy-na-2018>
 11. Статут Організації Об'єднаних Націй. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
 12. Україна в Організації Об'єднаних Націй // Зовнішні справи. К., 2010. № 5-6. С. 9-11.
 13. Україна — співзасновниця ООН. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.history.vn.ua/book/zno2010/114.html>
 14. Україна — важливий контрибутор міжнародної безпеки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.mil.gov.ua/news/2019/07/23/ukraina-vazhlivij-kontributor-mizhnarodnoi-bezpeki/>
 15. Уряд України та ООН в Україні підписали Рамкову програму партнерства на 2012–2016 роки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/information-centre/news/1292>

16. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
17. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Я. Й. Малика. Львів: Світ, 2004. 391 с.
18. Цілі сталого розвитку в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sdg.org.ua/ua/sdgs-and-governments>
19. Цілі сталого розвитку. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>
20. Чекаленко Л. Зовнішня політика України / Л. Чекаленко. К.: Либідь. 2006. С. 712.

75-РІЧЧЯ ООН: ДОСЯГНЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

У 1945 році, незабаром після закінчення Другої світової війни, країни у всьому світі вирішили змінити хід історії, об'єднатись задля досягнення миру, відновлення прав людини, верховенства права, демократії та забезпечення рівності усіх. Саме 75 років тому п'ятдесят країн світу зібрались у Сан-Франциско з метою підписання Статуту ООН, який пізніше набув чинності 24 жовтня 1945 року, після того, як був ратифікований постійними членами Ради Безпеки ООН. Саме цю дату Генеральна Асамблея ООН і оголосила Днем ООН, який щорічно святкуватиметься з метою аналізу досягнень та визначення подальших пріоритетів діяльності Організації.

З того часу, ООН розглядали як панацею від конфліктів і як площадку для створення миру та безпеки. І дійсно протягом наступних 75 років ООН зіткнулася з новими викликами та новими загрозами, включаючи поширення ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення, холодну війну та жорстокі громадянські війни, транснаціональний тероризм та геноциди. Проте війни в Сирії та Ємені, окупація Криму, військова російська агресія на Донбасі свідчать про те, що Організації ще є над чим працювати.

Важливим напрямком діяльності ООН є захист прав людини. Так, у 1948 р. Генеральна Асамблея ООН затвердила Загальну декларацію прав людини, яка вперше визначила основні права, включаючи громадянські, політичні, економічні, соціальні та культурні права, які всі країни зобов'язані підтримувати. Незважаючи на те, що механізми, створені ООН для захисту цих прав, мають неоднозначний досвід, немає сумнівів, що ЗДПЛ стала важливою віхою в тому, щоб зробити права людини міжнародним пріоритетом.

Однією із цілей ООН, визначених 75 років тому було також допомога у розподілі рятувальних запасів та ліків країнам, що переживають хвороби та травми війни. Саме тому 7 квітня 1948 року

була заснована Всесвітня організація охорони здоров'я, метою якої є боротьба з інфекційними захворюваннями, зменшення смертності, покращення доступу до безпечної води та санітарії, боротьба за права людей з обмеженими можливостями та проблемами психічного здоров'я. У 2020 році Всесвітня організація охорони здоров'я очолює глобальну боротьбу з COVID-19, в результаті якої загинуло майже мільйон людей у всьому світі, а світова економіка переживає найгіршу рецесію з часів Великої депресії 30-х років.

Охорона навколишнього середовища є ще одним пріоритетним завданням ООН, яке почало розглядатись на Конференції ООН з питань навколишнього середовища в 1972 році в Стокгольмі. Відтоді під егідою ООН відбулась низка конференцій, починаючи від Конференції з навколишнього середовища та розвитку в Ріо-де-Жанейро 1992 року до Конференції з питань зміни клімату у Парижі 2015 року. Разом з тим, кліматична катастрофа яка насувається, глобальне потепління, руйнування біорізноманіття, надзвичайно серйозні стихійні лиха, чисельні повені та пожежі, що завдають хаосу багатьом країнам є свідченням того, що механізми, створені ООН задля подолання сучасних викликів не є достатньо ефективними та потребують удосконалення.

Боротьба з бідністю все ще залишається актуальним питанням в діяльності ООН, під егідою якою Всесвітня продовольча програма надає продовольчу допомогу в надзвичайних ситуаціях та працює з громадами для покращення харчування. Разом з тим, сьогодні понад один мільярд людей у світі живе в неприйнятних умовах бідності, переважно в країнах, що розвиваються, особливо у сільських районах країн з низьким рівнем доходу в Азії та Тихоокеанському регіоні, Африці, Латинській Америці та Карибському басейні. Бідність має різні прояви: голод і недоїдання; слабке здоров'я; обмеженість або відсутність доступу до освіти та інших базових послуг; збільшення захворюваності та смертності від хвороб; безпритульність та неналежне житло; небезпечне середовище; соціальна дискримінація.

За 75 років Організація Об'єднаних Націй, її спеціалізовані установи і персонал удостоювалися Нобелівської премії миру дванадцять разів. Багато чого досягнуто, проте такі виклики як бідність, тероризм, військові конфлікти, інфекційні хвороби, розповсюдження зброї масового знищення, порушення прав людини

все ще залишаються реальністю 21 століття, що демонструє необхідність реформування Організації, просування глобальної солідарності, людиноцентристський підхід у вирішенні проблем.

Щодо України, то варто зазначити, що вона була однією із країн засновниць ООН, розробником Статуту ООН а також багатьох конвенцій, бере участь у місіях ООН з підтримки миру. За роки членства в Організації Україна була членом Ради Безпеки ООН 4 рази. Дотримуючись цілей ООН, Україна у 1996 році відмовилась від 3-го за розміром ядерного запасу світу. На сьогодні близько 300 українців беруть участь у місіях ООН з підтримки миру.

Разом з тим, ООН також допомагає Україні. Зокрема у контексті запобігання російській агресії було виділено технічну допомогу та допомогу на гуманітарні цілі. Чисельні резолюції ООН на підтримку України також свідчать про сприяння Україні з боку світової спільноти, хоча Росія все ще залишається постійним членом РБ ООН.

Таким чином, за останні 75 років було досягнуто значного прогресу у просуванні глобальних цілей, але шлях ще залишається довгим і роль ООН у досягненні цього є надзвичайно важливою, хоча необхідність реформування Організації відповідно до викликів 21 століття все ще залишається актуальним питанням на сьогодні.

ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ТА РОЗМІРІВ ЧАСТОК ЙОГО УЧАСНИКІВ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

Важливим фактором розвитку економіки України є залучення інвестицій, що є однією із основних цілей діяльності держави у сфері економіки. Однак, реальне залучення інвестицій видається неможливим без наявності ефективних засобів захисту прав та інтересів інвестора, що значною мірою залежить від якості корпоративного законодавства України, яке повинно відповідати міжнародним та європейським стандартам у сфері регулювання та захисту корпоративних прав учасників корпорацій.

Однією з останніх віх у корпоративному законодавстві України стало прийняття Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» (далі — Закон України про ТОВ), яким, зокрема, було внесено зміни до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» (далі — Закон України про державну реєстрацію), з якими пов'язуються новели у способах захисту прав учасників товариств з обмеженою відповідальністю, які передбачені ч. 5 ст. 17 Закону про державну реєстрацію. Велика Палата Верховного Суду неодноразово наголошувала у своїх постановках на необхідності застосування саме тих способів захисту, які передбачені ч. 5 ст. 17 Закону про державну реєстрацію, які і є ефективними способами захисту прав учасників товариства [1; 2].

Так, підпунктом «д» пункту 3 частини 5 статті 17 Закону про державну реєстрацію передбачено, що для державної реєстрації змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у

статутному капіталі чи склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю подається, зокрема, *судове рішення, що набрало законної сили, про визначення розміру статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю та розмірів часток учасників у такому товаристві* [3]. Як зазначає один із членів робочої групи з розробки Закону про ТОВ, Ю.Ю. Попов, встановлення можливості проведення реєстрації саме за таким судовим рішенням фактично встановлює спосіб захисту особи, чие право порушене, для всіх випадків, які не охоплюються підпунктом «е» пункту 3 частини 5 статті 17 Закону про реєстрацію № 755-IV (*підпунктом «е» передбачено такий спосіб захисту як стягнення (витребування з володіння) з відповідача частки (частини частки) у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю — О.Д.*) [4, с. 153]. Аналіз праці цього автора вказує на те, що досліджуваний спосіб захисту прав учасників товариства з обмеженою відповідальністю може бути застосований, зокрема, у таких випадках:

- 1) у разі, якщо під час збільшення статутного капіталу учасником товариства було реалізовано право внести додатковий вклад, однак товариство прийняло рішення про новий розподіл часток без урахування цього, не збільшивши частку учасника належним чином, чи неправильно відобразило новий розмір статутного капіталу або/та новий розподіл часток учасників, або товариство не приймає рішення про новий розподіл часток учасників за результатами внесення вкладів чи не подає прийняте рішення на державну реєстрацію [4, с. 113-114; 4, с. 153];
- 2) у разі, якщо під час збільшення статутного капіталу товариства додатковий вклад було внесено третьою особою, а товариства прийняло рішення про новий розподіл часток учасників без врахування частки такої третьої особи чи неправильно відобразила розмір її частки, або товариство не приймає рішення про новий розподіл часток, або прийняло рішення про новий розподіл часток правильно, але не подає його на реєстрацію [4, с. 114];
- 3) у разі незаконного виключення учасника товариства зі складу його учасників [4, с. 89; 4, с. 153];
- 4) у разі незаконного виходу учасника із товариства [4, с. 177].

У цих випадках у разі, якщо учасник товариства з обмеженою відповідальністю або третя особа вважають, що їх права та/або інтереси порушені, оспорюються або не визнаються, останні можуть звернутись до господарського суду з вимогою про визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток його учасників. Аналіз вищезазначених підстав для звернення до суду із вказаною вимогою та положень ч. 5 ст. 17 Закону про державну реєстрацію наводять на думку, що досліджуваний спосіб захисту застосовується виключно з метою захисту права на участь в товаристві (зокрема, з урахуванням ступеню такої участі, яка залежить від розміру частки учасника в статутному капіталі) лише у випадках, коли таке право на участь в товаристві порушується, оспорюється або не визнається самим товариством (крім випадку незаконного виходу учасника з товариства, у цьому випадку права та інтереси позивача порушуються саме учасником, який вийшов) і таке порушення, оспорювання чи невизнання права особи на участь в товаристві не пов'язане з порушення обов'язку однієї особи передати частку (частину частки) у володіння іншій особі. Іншими словами, цей спосіб захисту застосовується у випадках, коли порушується право особи на володіння часткою у статутному капіталі товариства як такою або у певному розміру самим товариством, а не іншою особою, яка має передати таку частку у володіння іншій особі (наприклад, у разі, якщо було укладено договір купівлі-продажу частки в статутному капіталі товариства, а продавець не передав належним чином частку покупцеві) або яка отримала у володіння частку та повинна її повернути (наприклад, у разі, якщо договір, яким було відчужено частку було визнано недійсним, а потім частка була перепродана декілька разів недобросовісним третім особам), а також незаконним виходом іншого учасника з товариства.

У випадку з незаконним виходом учасника товариства зі складу його учасників, навряд чи можна говорити про порушення права на участь в товаристві в контексті втрати учасниками володіння часткою, навпаки, учасники, які залишились в товаристві набувають більше правомочностей, оскільки їх частки збільшуються у співвідношенні до часток інших учасників, хоч і в цілому статутний капітал товариства зменшується. В цьому випадку мова скоріше може йти про порушення законних інтересів інших учасників товариства, які

полягають у запобіганні виникненню ситуації, за якої діяльність товариства буде дезорганізована або виникне загроза неплатоспроможності товариства, що буде прямим наслідком виходу учасника з товариства. Згідно з ч. 7 ст. 24 Закону про ТОВ товариство зобов'язане протягом одного року з дня, коли воно дізналося чи мало дізнатися про вихід учасника, виплатити такому колишньому учаснику вартість його частки. Статутом товариства, що діє на момент виходу учасника, може встановлюватися інший строк для здійснення такої виплати [5]. Таким чином, внаслідок виходу учасника з товариства у товариства виникає обов'язок виплатити такому учаснику вартість його частки, що може бути особливо небезпечним для діяльності товариства у разі виходу мажоритарія. Також, як зазначає Ю.Ю. Попов, найімовірніше, що мотивами виходу мажоритарного учасника з товариства може стати бажання уникнути негативних наслідків помилок, яких припустилися сам мажоритарний учасник або призначені (за його вирішального впливу) менеджери, та перекласти майбутні збитки на інших учасників або ж втрата мажоритарним учасником інтересу до управління товариством і бажання вилучити вартість своєї частки для використання її для інших цілей [4, с. 171-172].

Незважаючи на відмінність порушень, які є підставою для звернення до суду з вимогою про визначення розміру статутного капіталу товариства та розмірів часток його учасників, та, очевидно, відмінність матеріально-правових наслідків застосування цього способу захисту у вказаних різних випадках звернення з такою позовною вимогою, однією із особливостей цього способу захисту є те, що він спрямований на захист так званого «книжкового» володіння часткою шляхом надання можливості змінити відомості в реєстрі щодо розміру статутного капіталу товариства, розмірів часток їх учасників та складу учасників товариства через отримання відповідного судового рішення, з чим і пов'язується ефективність його застосування, оскільки саме у такому випадку особа отримує не лише підтвердження свого правового статусу учасника товариства (з певним розміром частки), а й можливість внести зміни до реєстру.

З огляду на вищевикладене, виникає питання щодо можливості застосування досліджуваного способу захисту у разі порушення прав учасника товариства під час зменшення статутного капіталу (ст. 19 Закону про ТОВ) та під час збільшення статутного капіталу

без додаткових вкладів (ст. 17 Закону про ТОВ) [5]. Видається, що так, але лише в тому випадку, коли збільшення статутного капіталу без додаткових вкладів або зменшення розмірів часток учасників у статутному капіталі відбулись без збереження співвідношення розмірів часток учасників товариства, що є порушенням вимог Закону про ТОВ та порушенням прав учасників товариства. Такий висновок пояснюється тим, що вичерпність переліку документів, які передбачені в п. 3 ч. 5 ст. 17 Закону про державну реєстрацію, по суті, зумовлює неможливість застосування будь-якого іншого ефективного способу захисту прав та інтересів учасників товариства у вказаній ситуації [3].

Висновки. Таким чином, визначення розміру статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю та розмірів часток його учасників є способом захисту прав учасників товариства та осіб, які бажають вступити до нього, який полягає у відновленні чи встановленні «книжкового» володіння особи часткою у статутному капіталі шляхом видання судового рішення, яке є підставою для внесення змін до реєстру, та застосовується у випадках порушення, оспорування чи невизнання права особи на участь у товаристві самим товариством та у разі незаконного виходу учасника з товариства. Правова природа, умови та проблеми застосування вказаного способу захисту потребують подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18 грудня 2019 р. у справі № 0840/3447/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86654700>
2. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 22 жовтня 2019 р. у справі № 923/876/16. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85614604>
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/755-15> (дата звернення: 27.10.2020).
4. Попов Ю.Ю. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» : наук.-практ. комент. Київ : К.І.С., 2019. 392 с.

5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 р. № 2275-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 27.10.2020).

ДІЯЛЬНІСТЬ ЮНЕСКО У СФЕРІ ОСВІТИ

Анотація

Офіційна робота ЮНЕСКО розпочалася у 1946 році, 4 листопада. Було розроблено 313 основних «крупних програм», що постійно передбачаються середньостроковими планами ЮНЕСКО, три належать до освіти, не враховуючи різноманітні комплексні складові інших програм.

Ключові слова: ЮНЕСКО, ООН, освіта, програма.

ЮНЕСКО, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (UNESCO — The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) — міжнародна організація; спеціалізована установа ООН. Створена на установчій конференції у Лондоні 16 листопада 1945 р. Тоді ж було прийнято статут ЮНЕСКО, який набув чинності 4 листопада 1946 р. після ратифікації 20 державами-членами. Штаб-квартира і центральна бібліотека знаходяться в Парижі. До складу організації входять 60 бюро і підрозділів, розташованих на різних континентах. Офіційні мови — англійська, арабська, іспанська, китайська, російська, французька. ЮНЕСКО нараховує 195 держав-членів. Україна є членом ЮНЕСКО з 12 травня 1954 р. При Міністерстві закордонних справ України на постійній основі діє заснована у 1995 р. Національна комісія України у справах ЮНЕСКО, що виконує функції міжвідомчого координаційного органу.[2]

Серед партнерів ЮНЕСКО, з якими ведеться співробітництво на регулярній основі, — близько 600 неурядових організацій, у тому числі Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і установ (IFLA), Міжнародна федерація з інформації і документації (FID), Міжнародна рада архівів (ICA) та ін. [3].

Згідно зі статутом, мета ЮНЕСКО — сприяння зміцненню миру і безпеки шляхом розширення співробітництва між народами

у сфері освіти, науки і культури в інтересах забезпечення основних свобод і прав людини незалежно від раси, статі, мови і релігії. Основні напрями діяльності зосереджені у п'яти програмних секторах: освіта; природничі науки; соціальні та гуманітарні науки; культура; комунікація та інформація. Серед конкретних завдань ЮНЕСКО, до яких залучаються й бібліотеки різних країн, — ліквідація неписьменності; вивчення національних культур і підготовка національних кадрів; підвищення ролі читання, книги і книжкової справи, їх впливу у різних галузях освіти, науки і культури; допомога державам-членам у розвитку національних систем освіти, науки, культури та комунікації.

Перша велика програма — «Освіта для всіх». Вона об'єднує програми та підпрограми, спільною метою яких є сприяння здійсненню права на освіту для всіх як у плані рівного доступу до освіти, так і в плані можливостей успішного навчання. Ця програма є головною освітньою програмою ЮНЕСКО, тому що в межах її реалізації здійснюються заходи, безпосередньо спрямовані на досягнення стратегічної мети — ліквідацію неписьменності. В усьому світі налічується понад 1 млрд неписьменних, і, попри зусилля як ЮНЕСКО, так і національних урядів щодо скорочення їхньої кількості, цей показник постійно зростає і в абсолютному, й у відносному вираженні. ЮНЕСКО приділяє особливу увагу розробці та втіленню в життя конкретних і ефективних заходів для викоренення неписьменності. Ця проблема стала об'єктом діяльності ЮНЕСКО починаючи з 60-х років, і ініціатива в цьому належала делегації УРСР, яка спільно з делегаціями Малі та МНР внесла відповідну резолюцію на розгляд XII сесії Генеральної конференції.

«Демократизація освіти» — підпрограма, спрямована на вивчення загальних проблем розвитку освітніх систем і розробку теоретичних та практичних підходів щодо їх реформування або вдосконалення, тоді як в інших підпрограмах проблеми освіти розглядаються в їх різноманітних конкретних аспектах: боротьба з неписьменністю через загальне охоплення початковою освітою; навчання дорослих; жінка й освіта; неперервна освіта та ін.

Головною метою програми «Освіта для всіх» є втілення в життя права на освіту, яке розглядається ЮНЕСКО, по-перше, як фундаментальне право кожної людини незалежно від її віку, статі,

соціального становища, етнічної чи расової належності і, по-друге, як неодмінна умова соціального прогресу. На практичне впровадження цієї програми витрачається приблизно 30% коштів, які направляються на програму освіти взагалі; майже половину з цієї третини поглинають програми щодо ліквідації неписьменності в країнах, що розвиваються.[4] Програма передбачає заходи щодо координації дій державами-членами, підтримку їх зусиль і ініціатив, сприяння регіональному та міжнародному співробітництву. Нагальна потреба ліквідувати масову неписьменність у країнах «третього світу» спонукає ЮНЕСКО брати безпосередню участь у підготовці працівників освіти: вчителів навчальних закладів; працівників, що займаються розповсюдженням письменності; спеціалістів широкого профілю з метою охоплення навчальним процесом як дітей, так і дорослих; персоналу для роботи в сільській місцевості; вихователів дітей дошкільного віку; спеціалістів у галузі агітації та мотивації до навчання. Приблизно 35-40% загального бюджету, що виділяється на освітні цілі, традиційно направляються у підрозділи, що знаходяться поза штаб-квартирою ЮНЕСКО, тобто у відповідь на конкретні запити і пропозиції національних урядів або інших інститутів національного чи субрегіонального рівня.

Друга крупна програма — «Розробка та втілення політики в галузі освіти». Передбачені в ній заходи спрямовані на постійну підтримку діяльності держав-членів щодо розробки послідовної, практично та теоретично збалансованої політики в галузі освіти, а також щодо створення відповідних інфраструктури та пошуку коштів, необхідних для успішного функціонування освітніх систем. Таким чином, ця програма має на меті створення сприятливих політичних та матеріальних умов для втілення в життя двох інших, пов'язаних з нею крупних програм: «Освіта для всіх» і «Освіта, підготовка кадрів і суспільство». У її межах передбачаються заходи, що стосуються фундаментальних аспектів розвитку освітніх систем: політика, планування та фінансовий моніторинг у галузі освіти; теоретична розробка загальної стратегії розповсюдження письменності; створення універсальної системи критеріїв та рекомендацій стосовно розвитку освіти; зміст і методи навчання, дослідження і педагогічні новації; координація шкільного і позашкільного навчальних процесів; а також суто практичних, навіть

утилітарних аспектів цієї проблеми: мобілізація та оптимальне застосування коштів; розвиток педагогічної та суміжних наук з метою оновлення навчального процесу та підвищення його ефективності; шкільне будівництво; ергономіка навчальних приміщень; навчальні матеріали та обладнання.

Остання суто освітня крупна програма — «Освіта, підготовка кадрів і суспільство» — об'єднує заходи та дослідницькі проекти, що стосуються головних аспектів взаємодії між діяльністю у галузі освіти і процесами, що відбуваються у суспільстві: освіта й економіка; освіта й проблеми її соціальної адаптації; освіта і сфера праці; освіта і культура; освіта, наука і техніка; освіта і комунікація; освіта і спорт.

Решта розділів загальної Програми ЮНЕСКО спрямовані на практичне втілення в життя цілей і завдань організації в інших сферах її компетенції.

Отже ЮНЕСКО виступає гарантом діяльності на виконавчим органом для ООН. Оцінюючи діяльність ЮНЕСКО в галузі освіти, і зокрема в галузі ліквідації неписьменності, необхідно зазначити, що вона досить ефективна, хоч і є локальною за своїм характером. Головних зусиль у цій справі повинні докладати уряди зацікавлених держав, а ЮНЕСКО все ж таки має бути насамперед координаційним штабом і центром акумулювання світового досвіду, який свідчить про те, що для успішного вирішення питань освіти необхідні передусім завоювання повної економічної незалежності і докорінні соціально-економічні перетворення, які дають змогу мобілізувати національні ресурси на розв'язання цих важливих проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Голубець Ю. Культурне розмаїття світу крізь призму журналу «Кур'єр ЮНЕСКО» / Ю. Голубець // Вісник Львівського університету. Серія журналістики. 2006. Вип. № 28. С. 245-254;
2. Ковальчук Г. І. Програма ЮНЕСКО «Пам'ять світу» і завдання бібліотек, архівів, музеїв по збереженню документального надбання / Г. І. Ковальчук // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21-23 трав. 2007 р. / Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтва. Київ, 2007. С. 32-36;

3. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні : пам'ятка / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад. О. О. Скаченко, наук. ред. Ю. М. Ключко. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2014. 71 с.
4. Мацуура К. ЮНЕСКО: стратегии кризисного периода. Проблемы гуманитарной интервенции и защиты граждан за рубежом / К. Мацуура // Международная жизнь. 2009. Вип. № 7. С. 9.
5. Канаев Н. М. Дорогами ЮНЕСКО. Воспоминание дипломата / Н. М. Канаев. М.: Международные отношения, 2006. С. 152.

*Баранчук А.,
студентка I курсу магістратури
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»
Науковий керівник:
Загрішева Надія Володимирівна,
доцент кафедри права ВНЗ «Київський університет ринкових
відносин», кандидат юридичних наук*

ДІЯЛЬНІСТЬ ООН — ОСНОВА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ І БЕЗПЕКИ ОСОБИ

Організація Об'єднаних Націй (ООН) — це найавторитетніша й універсальна міжнародна організація сучасності, декларованою метою діяльності якої є підтримання та зміцнення миру й міжнародної безпеки, розвиток співробітництва між державами світу [1].

Засновано ООН 26 червня 1945 року на конференції у місті Сан-Франциско на підставі Хартії Об'єднаних Націй, а 24 жовтня 1945 року було прийнято Статут ООН, на підставі якого, розпочалась діяльність. Цей документ регулює діяльність міжнародної організації і, так би мовити, створює фундамент формування системи колективної безпеки для всіх держав [2]. На сьогодні система ООН включає в себе шість головних органів: Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Рада з Опіки, Економічна і Соціальна Рада, Міжнародний Суд і Секретаріат[1].

Основною ціллю ООН вважається підтримання міжнародного миру і безпеки. Держави зобов'язані вирішувати свої суперечки мирними засобами. У разі загрози миру, порушення миру або актів агресії держави-члени повинні за рішенням Ради Безпеки і під його керівництвом вживати колективних заходів проти агресора і застосовувати відповідні примусові заходи невійськового або військового характеру[3].

ООН повинна дбати про розвиток дружніх відносин між націями на основі поваги принципу рівноправності і самовизначення народів. Вона повинна здійснювати міжнародне співробітництво у

вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру, незалежно від суспільного ладу або ступеня економічного розвитку держави. ООН є загальним засобом держав в справі досягнення мирного і дружнього співробітництва між ними[4].

Організація Об'єднаних Націй проводить миротворчі операції в різних регіонах світу. Керівництво над операціями здійснює Департамент операцій з підтримання миру (ДОПМ)[3]. Розглянемо декілька миротворчих операцій ООН.

1. *Спостереження за режимом припинення вогню і дотриманням угоди про роз'єднання* (червень 1974 року — теперішній час). З початку березня 1974 роки ситуація в ізраїльсько-сирійському секторі ставала все більш нестабільною і обстріл позицій посилювався. Сили Організації Об'єднаних Націй із спостереження за роз'єднанням (СООНСР) були засновані 1974 року резолюцією 350 Ради Безпеки після того, як було погоджено роз'єднання ізраїльських і сирійських військ на Голанських висотах. З тих пір СООНСР присутні в цьому районі з метою підтримки режиму припинення вогню між ізраїльськими і сирійськими військами і спостереження за здійсненням угоди про роз'єднання[3].
2. Місія Організації Об'єднаних Націй з проведення референдуму в Західній Сахарі (МООНРЗС) (квітень 1991 року — теперішній час). План врегулювання, запропонований Генеральним секретарем і затверджений Радою Безпеки, передбачав перехідний період, протягом якого Спеціальний представник Генерального секретаря буде нести всю повноту відповідальності за всі питання, пов'язані з референдумом, на якому народу Західної Сахари належить вибрати між незалежністю і входженням до складу Марокко. Передбачалося, що у виконанні Спеціальним представником своїх завдань йому допомагатимуть його заступник і зведена група в складі цивільного, військового і цивільного поліцейського персоналу Організації Об'єднаних Націй під назвою «Місія Організації Об'єднаних Націй з проведення референдуму в Західній Сахарі»[3].

Отже, підсумувавши все вище викладене можна зробити висновок, що Організація Об'єднаних Націй — це універсальна, багатопрофільна система органів, організацій та структур. Її діяльність

пов'язана із забезпеченням миру на планеті та підтриманням процесів прогресивного розвитку різних народів. Організація активно сприяє вирішенню багатьох глобальних проблем — від питань міжнародної безпеки та роззброєння до таких явищ, як погіршення стану навколишнього середовища.

ООН сприяє мирній стабільності на Землі всіма своїми діями: докладає зусиль для захисту прав людини; здійснює превентивні дипломатичні заходи для того, щоб запобігати конфліктам; надає допомогу в проведенні виборів і підтримує процеси демократизації; сприяє економічному і соціальному розвитку; надає гуманітарну допомогу; займається репатріацією біженців; допомагає відновлювати державні інфраструктури і сприяє процесам відновлення після руйнівних конфліктів [5]. У цьому сенсі ООН — центр дипломатичних контактів та проведення міжнародних дискусій, зустрічей, конференцій, та надзвичайно унікальний механізм підтримки і розвитку міжнародного співробітництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Болдирев В. І. Головні відомості про Організацію Об'єднаних Націй: Довідник. М.: Міжнародні відносини, 2015.
2. Ушаков Н.А Міжнародне право: Підручник. М: Юрист, 2011. 304 с.
3. ООН у системі міжнародних відносин: історичний досвід і перспективи: Ювіл. наук. зб. К.: Либідь, 1995. 128 с.
4. Сучасні міжнародні відносини: Підручник/ Ред. Торкунова А.В. М., 2010
5. Шлянцев Д.А. Міжнародне право. Курс лекцій. М.: Юстицинформ, 2012. 256 с.

*Водник Г.,
студентка 1-го курсу магістратури,
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»
Науковий керівник:
Загішева Надія Володимирівна,
доцент кафедри права ВНЗ «Київський університет ринкових
відносин», кандидат юридичних наук*

СУДОЧИНСТВО В МІЖНАРОДНОМУ СУДІ ООН

Міжнародне право містить в собі досить широке коло засобів вирішення міжнародних спорів, серед яких і засоби судового характеру. Відповідно до ч.1 ст.33 Статуту ООН сторони в спорі повинні насамперед намагатися розв'язати спір шляхом переговорів, обстеження, посередництва, примирення, арбітражу, судового розгляду, звернення до регіональних органів та угод [1].

Міжнародний суд ООН (далі — Міжнародний суд, Суд ООН, Суд, МС ООН) є головним судовим органом Організації Об'єднаних Націй та всього міжнародного співтовариства, відповідно до ст. 92 Статуту ООН [1]. Міжнародний суд, його правовий статус, функції, особливості роботи були в центрі дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема К. О. Савчук, О. І. Мельничук, С. Б. Крилова, Е. А. Пушміна, Ф.І. Кожевнікова, Г. Г. Шинкарецької, Л. М. Ентіна, В.П. Кононенко та ін.

Компетенція суду визначена в главах II та IV Статуту Міжнародного Суду ООН та має певні особливості:

- компетенція Суду поширюється лише на суперечки лише між державами, тобто Міжнародний Суд не може розглядати суперечки між приватними особами, а також приватними особами і державою;
- суперечки між державами розглядаються лише за згодою всіх сторін, відповідно до основного принципу судочинства МС ООН — принципу згоди сторін.

Тобто компетенція Суду є для держави не обов'язковою, а факультативною. Рішення про надання Суду лише факультативної компетенції було прийнято більшістю голосів на конференції в Сан-Франциско в першому комітеті 4-ої комісії після досить напруженої боротьби з досить численними прихильниками обов'язкової компетенції Суду [2].

Як результат держави не зобов'язані визнавати компетенцію суду, проте відповідно до ст. 91 Статуту ООН, якщо в конкретній справі вони її визнали, то зобов'язані виконати рішення суду по такій справі.

Отже, враховуючи правило факультативної, держава має право висловити свою згоду щодо юрисдикції Суду ООН одним із трьох способів:

- спеціальною угодою: дві або більше держав-сторін спору можуть дійти згоди щодо його спільного подання на розгляд до Суду;
- статтею в договорі: в одному або декількох договорах передбачаються спеціальні норми, відомі як юрисдикційні статті або клаузули, в яких держава-учасник заздалегідь зобов'язується визнати юрисдикцію Суду в разі виникнення спору з іншою державою-учасницею щодо тлумачення або застосування договору в майбутньому [3];
- односторонньою заявою: держави — учасники Статуту Суду ООН можуть зробити односторонню заяву про визнання юрисдикції Суду обов'язковою відносно будь-якої іншої держави, яка взяла на себе таке ж зобов'язання [4].

Відповідно до ст. 2 Статуту МС ООН до складу Суду ООН входять колегії незалежних суддів, які обираються з осіб, що мають високі моральні якості, а також відповідають вимогам вищого судді у своїх державах або ж є юристами з досвідом роботи у галузі міжнародного права. Враховуючи практику, зазвичай, членами Суду обираються особи, які працювали юрисконсультами в міністерствах закордонних справ своїх країн, були професорами міжнародного права, дипломатами або суддями Верховних судів у своїх країнах. Всього до складу Суду входять 15 осіб, серед яких не може бути двох громадян однієї й тієї ж держави. Враховуючи той факт, що законодавство багатьох країн визнає можливість подвійного громадянства,

в Статуті міститься наступне положення: особа, яку можна розглядати як громадянина більш ніж однієї держави, вважається громадянином тієї держави, в якій вона звичайно користується своїми громадянськими та політичними правами [5].

Відповідно до ст. 4 Статуту члени Суду обираються Генеральною Асамблеєю ООН і Радою Безпеки ООН з-поміж осіб, внесених до за пропозицією національних груп Постійної Палати Третейського Суду.

Члени Міжнародного Суду ООН обираються терміном на дев'ять років з можливістю переобрання. Проте оновлення однієї третини складу відбувається кожні три роки. Коли обиралися судді першого складу, було встановлено, що строк повноважень п'яти суддів спливає через три роки, а строк повноважень ще п'яти суддів — через шість років, а питання хто з суддів був обраний на який термін вирішувалося жеребкуванням [5].

МС ООН знаходиться у місті Гаага в Нідерландах. Голова та Секретар Суду зобов'язані проживати в Гаазі, проте імперативної норми з вимогою щодо проживання там інших членів Суду немає. Але як показує практика, більшість суддів також проживають в Гаазі.

Офіційними мовами Суду є французька та англійська. Разом з тим за клопотанням з будь-якого боку Суд зобов'язаний надати стороні право користуватися іншою мовою, крім французької та англійської [2].

Судочинство має двоетапну структуру:

- 1) письмовий етап;
- 2) усний етап.

У ході розгляду справи час письмового судочинства сторонам необхідно подати наступні документи: повідомлення Суду та сторонам (про порушення справи), меморандуми (письмовий виклад позиції сторони спору), контрмеморандуми (письмовий виклад позиції іншої сторони спору) та за необхідності, відповідей на них, та всіх документів, що їх підтверджують. Дані документи подаються Секретарю в порядку та строки, встановлені Судом [5].

Усний етап судочинства зазвичай відбувається у формі публічного слухання. У процесі сторони зобов'язані виступати через своїх офіційних представників. На практиці, як правило, цю функцію виконують юридичні консультанти відповідних

зовнішньополітичних відомств. Більш того, сторони часто користуються допомогою повірених та адвокатів й досить часто залучають експертів із міжнародного права з досвідом участі в міжнародних судових процесах.

Відповідно до ст. 56 Статуту рішення Суду має містити обґрунтування.

Відповідно до ст. 58 рішення підписується Головою та Секретарем Суду оголошується у відкритому засіданні після незалежного повідомлення представників сторін.

Ще однією особливістю Міжнародного Суду є те, що Генеральна Асамблея ООН та Рада Безпеки ООН можуть робити запити про надання консультативних висновків стосовно будь-якого юридичного питання. Також Генеральна Асамблея може надати дозвіл іншим органам ООН на запит висновку щодо юридичних питань, що входять до їх компетентності або виникають у ході діяльності. Суд під час надання консультативних висновків керується Статутом Міжнародного суду ООН та Регламентом Міжнародного Суду ООН.

Відповідно до ст. 57 до рішень або консультативних висновків будь-який суддя може додати свою окрему думку (*separate opinion*).

На сьогодні Міжнародний Суд ООН розглянув понад 120 справ, з яких 80% спори між державами й 20% — консультативні висновки для органів або спеціалізованих установ ООН.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного суду від 26 червня 1945 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
2. Попередні заходи в практиці Міжнародного суду ООН // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9764/запобігання.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. В.П. Кононенко. Вирішення територіальних спорів міжнародним судом ООН: теорія і практика. / В.П. Кононенко. Монографія // Київ: Фенікс, 2018. С 69-70. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://idpnan.org.ua/files/2019/virishennya-teritorialnih-sporiv-sudom-onn-teoriya-i-praktika-kononenko-v.-p.-.pdf>

4. Міжнародне судочинство / Кол. авт.; за заг. ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшуненка. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2009. С. 19-20
5. Савчук К.О. Міжнародний суд ООН як засіб мирного розв'язання міжнародних спорів у сучасному міжнародному праві/ К.О. Савчук, О.І. Мельничук // Часопис Київського університету права. 2013. № 4. С. 341.

*Огієнко А.,
студентка 4-го курсу
Навчально-наукового юридичного інституту
Київського міжнародного університету
Науковий керівник:
Бісюк Олена Сергіївна,
завідувач кафедри публічноправових дисциплін
Київського міжнародного університету,
доцент, кандидат юридичних наук*

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАМАХ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Незважаючи на те, що у вітчизняній кримінально-правовій літературі питання замаху на кримінальне правопорушення приділяється великій увазі, багато з них досі залишаються суперечливими або навіть невіршеними.

Наявність великої кількості публікацій, монографій, дисертацій з цього питання свідчить про те, що питання відповідальності за замах на кримінальне правопорушення цікавило вчених з моменту створення такої установи і продовжує цікавити і сьогодні. У той же час, як буде показано нижче, такий досить підвищений інтерес до цього питання призвів до протилежного результату — більшість питань не вирішено, а навпаки — перейшло з категорії «очевидних» у дискусійні. Певним чином ця ситуація пояснюється розвитком кримінально-правової науки загалом. Таким чином, положення, які задовольняли радянську кримінально-правову науку та правозастосовчу практику, не завжди «працюють» у сучасних умовах.

Питання починаються з того, що в кримінально-правовій науці відсутня єдність поглядів на виникнення у вітчизняній правовій системі інституту стадій кримінального правопорушення взагалі та замаху на кримінальне правопорушення зокрема. Існує позиція, що

одним із перших нормативних документів, що закріплювали такі положення кримінального характеру, були договори Київської Русі з Візантією (911, 944 та 971). І вони містили положення, які вказують на те, що поняття замаху на кримінальне правопорушення на той час було вже відоме правовій системі Київської Русі. Положення про замах на кримінальне правопорушення містяться також в інших угодах, укладених в різний час Олегом та Ігорем. Наприклад, замах на вбивство було визнано самостійним складом кримінального правопорушення, і відповідно розмір покарання за замах на вбивство був нижчим, ніж за скоєне вбивство. Отже, можна погодитись, що на початку X століття правова система Київської Русі була відома, хоча і в примітивній формі, поняттям замаху на кримінальне правопорушення. Водночас, не зменшуючи історико-правового значення цих договорів, слід зазначити, що вони фактично не були джерелами права тодішньої Київської Русі, для яких було характерне звичаєве право. Водночас очевидно, що ці положення були розроблені в першій систематизованій правовій пам'ятці Київської Русі — Руській Правді. Але навіть тут вони далекі від сучасної інтерпретації замаху на кримінальне правопорушення. По суті, їх суть полягає в тому, що невиконання кримінального правопорушення, який особа мала намір вчинити, також карається, і такі дії повинні каратися менш суворо, ніж якщо особа здійснила свій намір.

Аналізуючи кримінальне законодавство, яке діяло на більшій частині сучасної України, слід погодитися з М. Д. Дякуром, який зазначає, що на основі аналізу кримінального законодавства України щодо поняття та покарання за замах на кримінальне правопорушення історико-хронологічний аспект, враховуючи курс, визначений державою. Щодо криміналізації замаху на кримінальне правопорушення, кримінальне законодавство України у своєму розвитку можна поділити на чотири стадії:

- а) кримінальне законодавство Київської Русі;
- б) кримінальне право Російської імперії;
- в) кримінальне законодавство радянського періоду;
- г) кримінальне законодавство незалежної української держави до прийняття Кримінального кодексу України.

Очевидно, до цього слід додати етап вступу в силу Кримінального кодексу України в 2001 році, і саме цей етап нас найбільше цікавить.

Ми вважаємо, що викладена вище дискусія, незважаючи на свою незаперечну цікавість, є більш актуальною для істориків права. Навряд чи це допоможе вирішити питання, що існують у сучасному кримінальному праві, щодо сутності та кримінального значення замаху на кримінальне правопорушення. Хоча, очевидно, щоб знайти шляхи вирішення сучасних проблем, доводиться звертатися до наукових праць видатних учених радянського періоду, які приділяли значну увагу різним аспектам вчення про стадії попередньої протиправної діяльності та відповідальності за них (О. А. Герценцова, М. Д. Дурманов, Н. Ф. Кузнецова, Н. В. Лясс, А. А. Піонтковський, І. С. Тишкевич, А. Н. Трейнін, М. А. Чельцов, М. Д. Шаргородський та ін.), а в деяких випадках і до більш ранніх джерел, а саме до праць Л. С. Білогірица-Котляревського, О. Ф. Кістяківський, Є. Я. Немировський, А. Н. Орлов, М. Д. Сергієвський, М. С. Таганцев та ін.

Що стосується нормативного регулювання замаху на кримінальне правопорушення, ми виходимо з того, що лише в радянський період воно набуло сформованого та завершеного вигляду. Водночас із прийняттям чинного Кримінального кодексу України в 2001 р. один із інститутів українського кримінального права, який зазнав змін, став інститутом незакінченого правопорушення загалом та положень про замах на кримінальне правопорушення зокрема. Якщо регламентація зазначеного вище інституту в Кримінальному кодексі 1960 р. Була присвячена одній статті — ст. 17 КК, який складався з чотирьох частин (поняття замаху було дано в ч. 2 ст. 17 КК 1960 р.), то в чинному КК ця стаття вже присвячена 5 статтям — ст. 13-16 та ч. ч. 1-3 ст. 68. Крім того, Закон України від 15 квітня 2008 р. змінив особливості застосування покарання для підготовки до кримінального правопорушення та замаху на нього. Однією з найбільш ретельних сучасних робіт, що досліджують стадії кримінального правопорушення в СНД, є робота А. П. Козлова.

У зв'язку з цим слід зазначити відхід сучасних українських вчених від радянських постулатів у трактуванні замаху на кримінальне правопорушення. І це стосується, насамперед, питання про підстави кримінальної відповідальності за замах на кримінальне правопорушення, який визнає «склад замаху на кримінальне правопорушення» як конкретний склад кримінального правопорушення.

Ми не можемо розглядати як однозначні підходи вчених до питання про тип вини у замаху на кримінальне правопорушення та обґрунтованість позиції законодавця щодо нормативного положення про те, що замах на кримінальне правопорушення може бути вчинений лише з прямим умислом. Це питання викликало жваві дискусії в юридичній літературі радянського періоду. З прийняттям чинного Кримінального кодексу України законодавець зайняв чітку і однозначну позицію — замах можливий лише у протиправному умислі. Очевидно, враховуючи цю законодавчу догму, сучасні криміналісти чомусь перестали обговорювати це питання, хоча, на наш погляд, воно залишається надзвичайно цікавим. Навіть у загальних рисах, оцінюючи ефективність такого кроку з боку законодавця, слід зазначити, що багато кримінальних законів іноземних країн, проаналізованих нами, як буде показано нижче, не вказують, що замах може бути вчинений лише з намір, але лише вказують на те, що він є навмисним.

Таким чином, питання відповідальності за замах на кримінальне правопорушення вимагає ретельного аналізу та на його основі регулятивного вирішення.

*Подсвалова Н.,
студентка ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»
Науковий керівник:
Загрішева Надія Володимирівна,
доцент кафедри права ВНЗ «Київський університет ринкових
відносин», кандидат юридичних наук*

СПІВПРАЦЯ ЛІГИ АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

بَدَّوْا لِبِجَالِ الْوَحْتَاتِ ، أَعْمُ فَوْخِ الْاَلْمَعِي اَمْدُنْ ع

Коли брати працюють разом, гори перетворюються на золото.

АНОТАЦІЯ

Подсвалова Наталія Геннадіївна. Співпраця Ліги Арабських Держав та Організації Об'єднаних Націй. Наукова робота (стаття). Спеціальність 081 «Право». К.: Київський університет ринкових відносин, 2020.

Стаття містить аналіз теоретичних і практичних питань, пов'язаних із дослідженням особливостей співпраці Ліги Арабських Держав та Організації Об'єднаних Націй. Проаналізовані передумови створення та розширення діяльності Ліги Арабських держав, її входження до Організації Об'єднаних Націй. Проведено дослідження системи взаємодії організацій, визначено основні напрямки співпраці.

Ключові слова: Арабський Схід, Ліга Арабських держав, Організація Об'єднаних Націй.

ANNOTATION

Podsivalova Nataliia. Cooperation between the League of Arab States and the United Nations. Scientific work (article). Specialty 081 «Law». Kyiv: Kyiv University of Market Relations, 2020.

The article contains an analysis of theoretical and practical issues related to the study of the peculiarities of cooperation between the League

of Arab States and the United Nations. The preconditions for the creation and expansion of the League of Arab States, its membership in the United Nations are analyzed. A study of the system of interaction of organizations, identified the main areas of cooperation.

Keywords: Arab East, League of Arab States, United Nations.

Вступ. «Починаючи із часів древнього Дому Мудрості (араб. «Байт аль-Хикма») у Багдаді та інтелектуальних багатств Кордови до часів середньовічних центрів навчання у Томбукуту — Арабський світ завжди був джерелом незчисленних наукових ідей, зберігши донині найважливіші для нас тексти та розкривши справжній всесвіт великих відкриттів та можливостей» [3].

Актуальність теми. Країни Арабського Сходу є доволі динамічним та рухливим регіоном із великим потенціалом, що бажає досягти миру та розквіту. Організація Об'єднаних Націй підтримує таке бажання, віддаючи данину Арабському світу за його неоціненний вклад у розвиток світової цивілізації, а саме, у архітектуру, математику, філософію, медицину, астрономію, літературу, історію, культуру та інші сфери. ООН закликає Арабський Схід об'єднатися у боротьбі за мир та стабільність, виражаючи побоювання, що, в іншому випадку, Арабський регіон може залишитися відкритим для дестабілізуючого впливу ззовні.

Питанням можливостей та необхідності співпраці ЛАД із ООН займалися такі **вчені**, як Маджавлих М.С. [5], Ісаєв Л.М. [4], Роберт В. Макдональд та інші. **Об'єктом** написання статті є дослідження діяльності Ліги Арабських держав у міжнародній спільноті. **Предмет** становить співпраця ЛАД із ООН. **Методи дослідження** використані наступні: історичний метод, аналізу та синтезу, описовий метод, системний метод.

Завдання статті:

1. Описати діяльність ЛАД як міжнародної (регіональної) організації.
2. Проаналізувати ефективність діяльності ЛАД у Арабському регіоні.
3. Визначити особливості діяльності ЛАД у співпраці із ООН.

Виклад основного матеріалу. Ліга арабських держав є міжнародною регіональною організацією, яка поєднує у собі держави

арабського регіону та деякі неарабські країни. Усього в організації ЛАД двадцять дві країни — учасниці. Вищим органом ЛАД є Рада, у якій кожна держава-учасниця має один голос. Рада ЛАД, що скликається двічі на рік, а у випадку агресії або її загрози держава-член ЛАД може вимагати негайного скликання Ради. Вона має право розглядати суперечки між державами-членами Ліги. Рішення, прийняті Радою ЛАД є обов'язковими для виконання державами, що брали участь у голосуванні при вирішенні даного питання [5]. Штаб-квартира ЛАД знаходиться у місті Каїр, Єгипет. Главою ЛАД є Генеральний секретар, який обирається строком на п'ять років. Діяльність ЛАД ґрунтується на її Статуті (прийнятого від 11 травня 1945 р.). Головні цілі ЛАД склали зміцнення та підтримка економічних, фінансових, соціальних та культурних взаємовідносин країн Арабського Сходу. У 1950 році ЛАД отримала статус спостерігача при Організації Об'єднаних Націй (далі — ООН). Важливою подією стало також створення Радою Ліги арабських держав у 1968 році Постійної арабської комісії із питань захисту прав людини. У 2004 році країнами-учасницями ЛАД була прийнята Арабська Хартія із прав людини, що вступила в силу 2008 року. У 2015 році представники країн — учасниць ЛАД обговорили питання створення єдиних регіональних збройних сил для спільної протидії загрозам безпеки кожної із країн — учасниць, постало питання щодо формування арабських збройних сил на спеціальному засіданні панарабської організації ЛАД у Каїрі.

Визнання міжнародних регіональних організацій Організацією Об'єднаних Націй являє собою одне із найактуальніших питань у системі міжнародного права, починаючи із моменту підписання Статуту ООН (1945 року, Сан-Франциско). Юридичне визнання даної категорії організацій могло б слугувати вагомим кроком вперед у сфері реформування системи взаємодії ООН із іншими регіонами світу. Ліга Арабських держав являється однією із найстаріших міжнародних регіональних організацій. Але майже одразу після створення, ЛАД зіштовхнулася із проблемою свого визнання, у якості міжнародної регіональної організації. Рада ЛАД уперше зібралася (червень 1945 року) на перше засідання Організації (позачергове) для розгляду «Сирійського питання», але факт невизнання Ліги Арабських держав із-боку інших країн обмежували можливості ЛАД щодо створення миротворчих сил на територіях Лівану та Сирії [4].

12 червня 1946 року Генеральний секретар ЛАД Абдель Рахман Аззам запевнив, що «проінформував усі країни світу про створення Ліги Арабських держав і від кожної держави отримав повідомлення про отримання», також виражав надію на співпрацю ЛАД та ООН, інформуючи, у свою чергу, ООН про тісну співпрацю ЛАД із Всесвітньою Організацією охорони здоров'я, Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН, Економічною та соціальною Радою, визнання ЛАД Міжнародною організацією праці та ЮНЕСКО.

ООН, зі свого боку, надала можливість ЛАД відкривати свої представництва та інформаційні центри при ООН (Нью-Йорк, Женева), підкреслюючи цим фактичне визнання ЛАД та готовність співпрацювати [3]. 1960 рік став точкою відліку тісної взаємодії ЛАД та ООН, завдяки направленому Генеральним секретарем ООН Меморандуму щодо подальшої співпраці. Даний важливий документ містив у собі чотири частини: сумісне консультування, спільні дії щодо соціального та культурного розвитку, обмін інформацією та документацією, посередництво та представництво. Але офіційне (юридичне) визнання було неможливим, так як у Статуті ООН не було зазначено положень та не було прописано механізмів визнання міжнародних регіональних організацій. ООН офіційно могло визнати членство лише окремо взятої держави, а не об'єднання держав певного регіону.

У протилежному випадку, це могло призвести до виникнення ряду запитань щодо подвійної участі країн у регіональній та міжнародній організаціях, — кого, у даному випадку захищатиме ООН, чи повинна тоді ЛАД колективно захищати права країн свого регіону. Гострі питання все ж не припинили взаємодії ООН та ЛАД, хоча і стали перепоною для юридичного визнання. ЛАД наполегливо шукала шляхи входження до рядів країн-членів ООН, розробляючи чітку стратегію укріплення взаємовідносин, сутність якої полягала у створенні «єдиного арабського фронту» та активній участі ЛАД в усіх можливих структурних підрозділах ООН. Ще у грудні 1946 року Політичний департамент ЛАД надав рекомендації органам Ліги арабських держав щодо сприяння із приводу тісної співпраці із ООН, на основі чого було створено Інструкцію для постійних представників країн-членів ЛАД при ООН, у якій було прописано основні принципи зовнішньополітичної діяльності відомств країн Арабського Сходу із метою забезпечення тісної взаємодії ЛАД та ООН.

Надання рекомендацій арабським державам, що були представниками в ООН, вносити на обговорення питання, що становили безпосередні інтереси ЛАД, спонукаючи до участі у їх вирішенні, таких як: питання визнання незалежності окремих держав, урегулювання питання щодо біженців тощо.

Надання рекомендації арабським державам, що були представниками в ООН, вносити на обговорення питання, що становили опосередкований інтерес ЛАД: наприклад, стосовно визнання незалежності Індонезії.

Спонукування арабських держав, що були представниками в ООН до номінації в органах, комісіях та комітетах Організації Об'єднаних Націй та до найбільш можливого представництва Арабського регіону у Секретаріаті ООН.

Рекомендації арабським державам, що були представниками в ООН, виявляти найбільш можливу активність у співробітництві із країнами Африкансько-Азійського регіону та Латинської Америки у процесі роботи Генеральної Асамблеї ООН.

Завдяки досить наполегливій політиці держави — члени ЛАД на перших тринадцяти сесіях Генеральної Асамблеї ООН показали високий рівень «внутрішньої згуртованості» при поіменному головуванні, — на рівні 90 %, так як хоча б один арабський представник у Генеральній Асамблеї ООН чи у Раді Безпеки ООН завжди мав місце у якості представника інтересів усього Арабського регіону. Виразною ілюстрацією високого рівня згуртованості, узгодження дій делегацій ЛАД може слугувати низка питань, що висувалися на засіданнях представниками Арабського регіону у Генеральній Асамблеї ООН чи у Раді Безпеки ООН, згідно Інструкції Політичного департаменту ЛАД, а саме [2]:

1. У жовтні 1953 року представник Лівану у Генеральній Асамблеї ООН від ЛАД, ліванець Шарль Хабіб Малік відкрив дебати восьмої сесії щодо обговорення Туніського питання.
2. У жовтні 1953 року Ізраїль запросив через ООН прямі двосторонні переговори із Йорданією.
3. У 1957 році Сирія представила Алжирське питання на одинадцятій сесії Генеральної Асамблеї ООН.
4. У січні 1958 року Саудівська Аравія вимагала від Ради Безпеки ООН взяти участь у вирішенні важкої ситуації в Алжирі.

5. У 1958 році із питанням Алжирської ситуації виступила Туніське представництво на дванадцятій сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Велика увага приділялась країнами-членами ЛАД входженню у основні органи ООН, а саме: представництво у Генеральній Асамблеї ООН, у Економічній та Соціальній Раді ООН, номінація юристів ЛАД у Міжнародний суд, у склад Ради Безпеки ООН, збільшення арабських представників у Секретаріаті ООН, завдяки наполегливій праці та неабияким зусиллям ЛАД — із майже сорока до майже сімдесяти представників за період 1960–1963 років. Співробітництво ЛАД та ООН, без можливості юридичного визнання, ставить дані взаємовідносини на п'єдестал довіри. Стержневим поняттям особливостей взаємовідносин ЛАД та ООН залишається вирішення питань Арабського світу виключно країнами Арабського Сходу під патронажем ООН, засуджуючи будь-яке втручання інших держав у справи арабських країн без санкцій Ради Безпеки ООН.

Яскравим прикладом взаємодії можна назвати послідовність дій у питаннях щодо подій у Лівії 2011 року. Після початку бойових дій із-боку військ Муаммара Каддафі — лідера Лівії 1969–2011 роки, міністри закордонних справ ЛАД були зібрані у Каїрі для обговорення даного питання та визначення шляхів його вирішення. Результатом зустрічі стало призупинення членства Лівії у ЛАД, війна між військами держави та повстанцями була визнана «справою арабських країн», втручання у яку мала змогу лише ООН. Результатом сумісних дій ЛАД та ООН (ЛАД ініціювала прийняття Радою Безпеки ООН Резолюції № 1973 [1] щодо закриття повітряного простору над Лівією) стала злагоджена взаємодія у вирішенні даного питання ЛАД сумісно із ООН, що сприяло проведенню миротворчої операції у рамках міжнародного права.

При сприянні ООН було прийнято важливе рішення щодо припинення військових дій та обміну полоненими (понад тисяча чоловік) між владою Ємену та повстанцями — хуситами. У 2019 році ЛАД закликала Раду Безпеки ООН прийняти міри проти військового наступу Туреччини до Сирії, шляхом призупинення військової та розвідувальної підтримки, що може сприяти турецькій військовій операції [3].

На сьогоднішній день починає свою роботу відділ ООН щодо засобів зв'язку із Лігою Арабських держав у місті Каїр. Існує необхідність створення спеціального механізму зв'язку, що матиме

зможу забезпечити співробітництво між організаціями та швидкий обмін інформацією. «Існує також необхідність зміцнити співробітництво між Лігою Арабських держав та спеціальними посланниками та представниками ООН в арабських країнах, охоплених конфліктами чи тих, що знаходяться у кризовій ситуації», — повідомляє Генеральний секретар ЛАД Ахмед Аб-дуль Гейт [3].

Висновки. Отже, жодна окремо взята організація, жодна країна не в змозі вирішити самостійно проблеми сучасності. Глобальні проблеми потребують об'єднання та вирішення спільними зусиллями. Загальною місією ЛАД та ООН є попередження конфліктів та вирішення спорів «у дусі солідарності та єдності». Наразі гостро стоять питання щодо вирішення спільними зусиллями конфліктів у Сирії, Лівії, Ємені, недопущення ескалації у регіоні Персидської затоки (напад на два танкери із нафтою біля берегів Ірану), недопущення нарощування ядерної зброї в Ірані та ескалації конфліктів у країнах регіону, про необхідність припинення насилля, урегулювання арабо-ізраїльського конфлікту, кроки по якому уже успішно відбуваються, палестино-ізраїльського конфлікту, шляхом прийняття рішення про дві держави, як єдиного виходу із затяжної кризи. Мирне населення Арабського регіону чекає позитивних соціальних, економічних, політичних змін, у першу чергу, це стосується доступності отримання якісної освіти, роботи, можливостей самореалізації для молоді, захисту прав людини, справедливого розподілу національних багатств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Резолюція РБ ООН № 1973 від 17 березня 2011 року. URL: [https://un-docs.org/ru/S/RES/1973\(2011\)](https://un-docs.org/ru/S/RES/1973(2011)).
2. An-Nahar. Ливанское издание. URL: <https://www.annahar.com/>
3. Близький Схід. Новини ООН. URL: <https://news.un.org/ru/>
4. Исаев Л.М. Проблемы признания Лиги Арабских Государств Организацией Объединенных Наций.
5. Маджавлих Махмуд Салем. Лига арабских государств — международная региональная организация: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 «Международное право»; Институт востоковедения Российской Академии наук. Центр Арабских исследований. М., 1998. 20 с.

*Скрипник В.,
студент магістратури
Київського університету права НАН України
Науковий керівник: Хорватова О.О.,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ПОНЯТТЯ ОРЕНДИ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА

Оренда — це один із видів майнового найму. Закон України «Про оренду державного та комунального майна» (далі — Закон про оренду) регулює організаційні відносини, пов'язані з передачею в оренду майна державних підприємств, їхніх структурних підрозділів, а також майнові відносини між орендодавцями та орендарями щодо господарського використання державного майна. Оренда майна інших форм власності регулюється положенням Закону про оренду, якщо інше не передбачено законодавством України та договором оренди. У сучасному цивільному праві договір майнового найму (оренди), визначається як цивільно-правовий договір, за яким наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві майно у користування за плату на певний строк.

Також договір оренди можна визначити як цивільно-правовий договір, в силу якого орендодавець зобов'язується надати орендарю певне майно у тимчасове володіння та користування або в тимчасове користування, а орендар з обов'язаний сплачувати за це орендодавцю орендну плату. При цьому плоди, продукція і доходи, які отримував орендар в результаті використання орендованого майна, відповідно з договором, є його власністю.

В ст. 759 ЦК України закріплюється традиційне визначення договору найму. Згідно з цією статтею встановлюється, що за договором найму (оренди) наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві майно у користування за плату на певний строк.

Отже, лаконічним визначенням договору оренди є строкове і платне передання майна в користування (не власність) засноване на договорі.

З наведеного визначення випливає, що:

- орендні відносини мають виключно договірний характер і не можуть виникати на підставі планових завдань або інших адміністративно-управлінських актів;
- оренда передбачає передачу майна в користування, на відміну від договору купівлі-продажу, який дає право власності на майно (ст. 761 ЦК);
- користування є платним, що забезпечується внесенням орендарем орендної плати у визначеному договором розмірі та строках (ст. 762 ЦК);
- оренда передбачає передачу майна в тимчасове користування. Договір припиняється у разі закінчення строку (ст. 763 ЦК).

Майно, що передається в оренду, може використовуватися орендарем для здійснення як підприємницької (виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, заняття торгівлею), так і іншої (задоволення лікувально-оздоровчих, просвітницьких, культурно-спортивних потреб, тощо) діяльності.

Метою договору є забезпечення передання майна у тимчасове користування. За загальним правилом, договір оренди є консенсуальним, тобто набирає чинності з моменту досягнення сторонами згоди за всіма істотними умовами. Однак у тих випадках, коли укладення договору оренди збігається з фактичною передачею майна, він є реальним. Цей договір є двостороннім (його сторони набувають взаємних прав і обов'язків) та відплатним (тимчасове користування майном у формі оренди завжди здійснюється за плату).

Відповідно до Закону про оренду об'єктами оренди можуть бути цілісні майнові комплекси підприємств або їхніх структурних підрозділів (філіалів, цехів, дільниць), окреме індивідуально визначене майно, наприклад: окремі будинки, споруди, устаткування, транспортні засоби, інвентар, інструменти, інші матеріальні цінності.

Законодавством встановлюються види цілісних майнових комплексів підприємств, які за характером своєї діяльності не можуть бути об'єктами оренди. Наприклад, діяльність по виготовленню і реалізації наркотичних засобів, військової зброї та боеприпасів до неї, а також холодної зброї. Не можуть бути об'єктом оренди транспортні підприємства, які здійснюють внутрішні та міжнародні перевезення пасажирів та вантажів, підприємств, діяльність яких пов'язана з

видобутком дорогоцінних металів та дорогоцінних каменів, виготовлення та реалізація виробів з їх використанням та інша діяльність.

За загальним правилом, установленим ст. 638 ЦК України, договір вважається укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору. Причому істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї зі сторін має бути досягнуто згоди. З огляду на це, договір оренди державного або комунального майна є консенсуальним. Істотними умовами оренди державного та комунального майна є умови як визначені Законом України «Про оренду державного та комунального майна», так і умови, на яких наполягає хоча б одна з сторін договору оренди. Правове значення істотних умов договору оренди полягає у тому, що лише за їх наявності договір оренди вважається укладеним. Укладений сторонами договір оренди в частині істотних умов повинен відповідати типовому договору оренди відповідного майна. Типові договори оренди державного майна розробляє і затверджує Фонд державного майна України.

Оцінка об'єктів оренди провадиться з метою визначення їх вартості згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та використання її для розрахунку орендної плати. При оцінці об'єктів оренди обов'язково провадиться їх інвентаризація відповідно до Положення про інвентаризацію майна державних підприємств, що приватизуються (корпоратизуються), а також майна державних підприємств і організацій, яке передається в оренду (повертається після закінчення строку дії договору оренди або його розірвання).

Відповідно до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» термін, на який укладається договір оренди, визначається за погодженням сторін, однак не може бути меншим, ніж п'ять років, якщо орендар не пропонує менший термін. У разі відсутності заяви однієї зі сторін про припинення або зміну умов договору оренди протягом одного місяця після закінчення терміну дії договору він вважається продовженим на той самий термін і на тих самих умовах, які були передбачені договором.

Після закінчення терміну договору оренди орендар, який належним чином виконував свої обов'язки, має переважне право (за інших рівних умов), на продовження договору оренди на новий термін.

Отже, якщо після закінчення терміну дії договору оренди орендодавець передав спірне майно в оренду іншій особі, орендар за попереднім договором має право звернутися до суду із заявою про спонукання орендодавця продовжити дію цього договору на новий термін та про визнання договору з новим орендарем недійсним. Водночас орендатор зможе реалізувати своє переважне право на продовження договору оренди на новий термін, якщо доведе факт або наміри орендодавця передати майно в оренду іншій особі. Слід також зазначити про те, що у випадку укладення сторонами договору оренди на новий строк його умови мають визначатися за домовленістю сторін, а у разі недосягнення сторонами домовленості щодо умов договору переважне право орендаря на укладення договору припиняється.

*Соболев Б.,
студент 3 курсу коледжу ВНЗ
«Київський університет ринкових відносин»
Науковий керівник: Петров Володимир Васильович,
професор кафедри права ВНЗ «Київський університет ринкових
відносин», доцент, кандидат юридичних наук*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ

Домашнє насильство, особливо насильство щодо дітей, є однієї з найбільш поширених форм порушень прав людини. О.А. Шаповалова вважає, що насильство в сім'ї це — прихована епідемія світового масштабу [1, с. 8]. Таке насильство руйнує взаємовідносини між подружжям та дітьми, а також виступає однією з передумов розвитку злочинності в цілому.

Стаття 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» передбачає, що у разі якщо постраждалою особою є дитина, будь-які дії, що вчиняються щодо неї, базуються на принципах, визначених Конвенцією ООН про права дитини, Конвенцією Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, Європейською конвенцією про здійснення прав дітей та законодавчими актами України у сфері захисту прав дитини [2].

Україна підтвердила свій намір щодо створення ефективного механізму протидії домашньому насильству, підписавши Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, так звану Стамбульську конвенцію (далі Конвенція). Унікальність Стамбульської конвенції, як орієнтиру національних політик Європейських країн у відповідній сфері, визначається її належністю до конвенцій Ради Європи нового покоління, що містять не лише

декларації, наміри, а перелік конкретних зобов'язань держави стосовно вдосконалення законодавства та правозастосовної практики, а також забезпечення належних фінансових та людських ресурсів [3, с. 5].

Наступним кроком на шляху до ратифікації цього документа стало прийняття Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 06.12.2017 р.[4].

Але конвенція не була ратифікована Верховною Радою України у т. ч. через «нав'язування гендерної ідеології, яка не здатна захистити жінок від насильства, проте суттєво шкодить моральним засадам і сімейним цінностям українського суспільства» [5].

Основні цілі Конвенції — захистити жіноцтво, як більш слабку стать, від насильства та дискримінації. Разом з тим, підписантів конвенції заохочують поширювати її вимоги не тільки на жінок, але й на чоловіків, дітей та людей літнього віку, тобто на усіх — хто стає жертвами домашнього насильства.

За даними МВС, щороку від насильства в родині потерпають понад 150 тисяч українок, близько 600 з них гинуть. Поліція фіксує приблизно 300 фактів домашнього насильства як щодо жінок, так і дітей кожного дня.

Водночас, за даними Фонду народонаселення ООН, організації «Ла Страда Україна» та Женевського центру демократичного контролю за збройними силами, 38% суддів та майже 40% прокурорів вважають домашнє насильство «приватною справою». 59% правоохоронців вважають більшість повідомлень про домашнє насильство неправдивими, 84% поліцейських, яких викликають у таких випадках, ставлять у пріоритет примирення, а не покарання, 62% правоохоронців вважають, що значна частина жертв зґвалтування самі в цьому винні[6].

Виділяють такі причини, що призводять до домашнього насильства[7]:

- соціальні (напруження, конфлікти, насильство в суспільстві; пропагування в засобах масової інформації насильства як моделі поведінки);

- економічні (матеріальні нестатки; відсутність гідних умов життя; економічна залежність; безробіття);
- психологічні (стереотипи поведінки);
- педагогічні (відсутність культури поведінки — правової, моральної, громадянської, естетичної тощо);
- соціально-педагогічні (відсутність усвідомленого батьківства, сімейних цінностей у суспільстві, позитивної моделі сімейного життя, сімейного виховання на основі прав дитини);
- правові (ставлення до насильства як до внутрішньосімейної проблеми, а не як до негативного суспільного явища, до членів сім'ї — як до власності; недостатня правова свідомість);
- політичні (схильність до гендерних стереотипів; недостатній пріоритет проблем сім'ї та гендерної рівності; увага до материнства й дитинства, а не до сім'ї загалом);
- соціально-медичні (відсутність відповідального батьківства, алкоголізм, наркоманія, агресія тощо);
- фізіологічні та медичні (порушення гормонального фону, обміну речовин, швидкості реакцій; прийом збуджувальних лікарських препаратів; хвороби нервової системи тощо).

Служби, що надають підтримку потерпілим від домашнього насильства, мають враховувати потреби дітей, що стали свідками насильства. Забезпечення будь-якої підтримки має бути спрямоване на благо дитини.

Тому для активізації та ефективної профілактичної роботи з протидії домашньому насильству щодо дітей потрібно, зокрема:

- розробити всеосяжні превентивні заходи щодо попередження домашнього насильства з метою охоплення всіх молодих людей;
- здійснити професійну підготовку фахівців, які працюють з дітьми за програмами, що стосуються питань домашнього насильства;
- посилити захист і підтримку дітей, які стали свідками насильства або жертвами насильства;
- приділяти більш уваги вивченню масштабів домашнього насильства щодо дітей та розробляти адекватні засоби запобігання домашньому насильству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шаповалова О. Моніторинг національної судової практики розгляду судами кримінальних, цивільних справ і справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних із вчиненням насильства і сім'ї. Київ : Ваїте, 2014. 190 с.
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 грудня 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/print> (дата звернення: 27.10.2020)
3. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. Київ : Ваїте, 2019. 288 с.
4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 06 грудня 2017 р. № 2227-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#n41> (дата звернення: 22.10.2020).
5. Звернення ВРЦіРО до Парламенту про недоцільність і ризики ратифікації Стамбульської конвенції. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій: Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://vrciro.org.ua/ua/statements/uccro-against-istanbul-convention-and-gender-ideology>. (дата звернення: 22.10.2020).
6. Мирослав Ліскович. Чому Україна тягне зі Стамбульською конвенцією. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3035854-comu-ukraina-tagne-zi-stambulskou-konvencieu.html>. (дата звернення: 22.10.2020).
7. Попереження домашнього насильства. Навчальний посібник для консультантів «Гарячих ліній»/ Упорядники: Краснова О.В., Калашник О.А. Київ, 2016. 90 с.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН ОГОЛОШУЄ НАБІР НА НАВЧАННЯ

БАКАЛАВР

В приймальній комісії університету здійснюється

**реєстрація електронних кабінетів
вступників** розпочинається 1 липня;
прийом заяв і документів:
з 14 липня по 23 липня

Освітні програми:

081 «Право»
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
075 «Маркетинг»
073 «Менеджмент»

МАГІСТР

В приймальній комісії університету здійснюється

**реєстрація вступників для складання
ЄВІ та ЄФВВ** з 11 травня по 3 червня;
прийом заяв і документів:
з 15 липня по 23 липня
з 1 вересня по 25 жовтня

Освітні програми:

081 «Право»
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
281 «Публічне управління та адміністрування»
073 «Менеджмент»

ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ

БАКАЛАВР

В приймальній комісії університету здійснюється

прийом заяв і документів:
на 1 курс з 29 червня по 13 липня
на 2 курс з 14 липня по 2 серпня

Освітні програми:

081 «Право»
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
075 «Маркетинг»
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
073 «Менеджмент»

Наша адреса:

вул. Березняківська, 76-Б, м.
Київ, Україна, 02152
restorat@knuim.edu.ua

(іхати від ст. метро
«Лівобережна» автобусом №49
або
маршрутним мікроавтобусом
№249 до зупинки «Озеро
Тельбін»)

Наші телефони:

Приймальня рестора: (044) 294-00-02
Приймальня комісія:
(044) 294-20-41, (050) 448-97-05

Центр післядипломної освіти та
підвищення кваліфікації:
(044) 294-12-26, (050)383-01-08

Viber, Telegram (050)383-01-08

Наукове видання

ЧЕРЕВАНЬ Ірина Вікторівна,
БОРОДІНА Олена Михайлівна,
ЛЕВКІВСЬКА Галина Петрівна,
НЕКРЯЧ Анастасія Іванівна
ЗАГРІШЕВА Надія Володимирівна

Видається в авторській редакції

**ООН — ГАРАНТ СВІТОВОГО МИРОВОПОРЯДКУВАННЯ
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

Керівник видавничих проєктів Т. Ю. Чистякова

Формат 60x84/16. Підписано до друку 28.02.2021
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Ньютон.
Обл.-вид. арк. 4,33. Ум. друк. арк. 5,58
Наклад 300 прим.

Видавництво «Хай-Тек Прес»
Тел./факс (067) 466 73 24
e-mail: books@htpress.com.ua
www.htpress.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і книгорозповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 2688 від 15.11.2006 р.